

Gymnasieexamen inom frisör

Läroplan för de yrkesinriktade examensdelarna

Kompetensområdet för frisör

Innehåll

1	INLEDNING.....	2
1.1	Utbildningens mål.....	2
1.2	Samverkan med arbetslivet.....	3
1.3	Kompetensområdets uppbyggnad.....	4
2	YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR.....	6
2.1	Hårklippning och skäggbehandling 35 kp.....	6
	Krav på yrkesskicklighet	6
	Bedömning	7
	Sätt att påvisa yrkesskickligheten	15
2.2	Frisyrer och makeup 20 kp.....	18
	Krav på yrkesskicklighet	18
	Bedömning	18
	Sätt att påvisa yrkesskickligheten	25
2.3	Färgbehandlingar 30 kp.....	28
	Krav på yrkesskicklighet	28
	Bedömning	28
	Sätt att påvisa yrkesskickligheten	36
2.4	Permanentbehandlingar 15 kp.....	39
	Krav på yrkesskicklighet	39
	Bedömning	39
	Sätt att påvisa yrkesskickligheten	47
2.5	Företagande och företagsverksamhet inom hårbranschen 20 kp.....	49
	Krav på yrkesskicklighet	49
	Bedömning	49
	Sätt att påvisa yrkesskickligheten	60
2.6	Servicehelheter inom vårdbehandlingar och styling, valbar yrkesinriktad examensdel 15 kp 63	
	Krav på yrkesskicklighet	63
	Bedömning	63
	Sätt att påvisa yrkesskickligheten	69

1 INLEDNING

Utbildningen som leder till gymnasieexamen inom frisör ska ge den studerande möjlighet att utveckla det kunnande som behövs för att som frisör utföra de olika uppgifter som hör till frisöryrket.

Det åländska arbetslivet har behov av arbetskraft som har ett gediget kunnande i branschen. Undervisningen ger kunnande i hårklippning och skäggbehandling, frisyrrer och makeup, olika färg- och permanentbehandlingar samt insikter i företagande och företagsverksamhet i branschen. Utbildningen ska uppmuntra studerandens förmåga till problemlösning och förmåga att hitta innovativa lösningar.

Språkkunskaper, förmåga att kommunicera och social kompetens är viktiga färdigheter för dagens och morgondagens yrkesverksamma. Det är viktigt att på ett positivt sätt kunna marknadsföra sig själv, det företag där man är anställd eller sitt eget företag. Utbildningen ska uppmuntra studeranden att utveckla sådana språkliga och kommunikativa färdigheter att hen på ett framgångsrikt sätt kan agera i sitt framtida liv.

Dagens och morgondagens yrkesutövare kommer att verka på en mer mångkulturell arbetsmarknad. Detta innebär att yrkesverksamma i branschen måste vara beredda att möta andra kulturer och umgängesmönster. Utbildningen ska därför ge studerande en grundläggande insikt i mångkulturella frågor.

För att säkra framtida existens måste alla sträva till en hållbar utveckling. Studeranden ska i utbildningen få insikt om sina och företagets möjligheter att genom val av material och teknik kan påverka förbrukningen av råvaror och energi. Utbildningens uppgift är att ge studeranden ett sådant kunnande och en sådan övertygelse att hen är beredd att arbeta för en hållbar utveckling både i sitt arbete och vardagsliv.

Hälsa och arbetarskydd har prioritet i utbildningen. En frisör måste arbeta ergonomiskt och säkert för att förebygga förslitningar och andra arbetsskador. Studeranden ska i sin utbildning få kännedom om föreskrifter och anvisningar om arbetarskyddet och implementera dessa i sin verksamhet. Hen ska lära sig identifiera olika faror och hälsorisker, såväl fysiska som psykiska. Studeranden ska under utbildningen lära sig hur olika riskmoment kan förebyggas och hur arbetstagare och arbetsgivare på ett konstruktivt sätt hanterar risker och skador.

Gymnasieexamen inom frisör ska ge studerande kunnande och yrkesskicklighet att verka i branschen samt ge grunder för fortsatta studier. Utbildningen ska också stödja de studerandes personlighetsutveckling och ge studerande förutsättningar att verka som aktiva medlemmar i samhället.

1.1 Utbildningens mål

Målet med gymnasieexamen inom frisör är att ge studeranden en kvalitativ och bred utbildning för att verka i hårbranschen. Yrket kräver hantverksskunnande, men också förmåga att arbeta serviceorienterad i olika kundsituationer. Målet är att studeranden utvecklar ett kreativt förhållningssätt till affärsmässiga och serviceinriktade verksamheter.

Sysselsättningsmöjligheterna bedöms vara goda eftersom det finns både större och mindre företag i branschen. Utbildningen ska utveckla studerandens förståelse för sin egen och yrkets betydelse i arbets- och samhällslivet. I hårbranschen sker en ständig utveckling både vad gäller mode och produkter. Utbildningen ska ge studeranden möjlighet att utveckla sin kreativitet och initiativförmåga så att hen har beredskap för förändringar och kan verka som entreprenör.

En studerande ska både under och efter studierna känna tillfredsställelse med sitt yrkesval. Under utbildningen ska hen ges möjligheter att utveckla sig som individ och inom sitt yrke så att studeranden blir en tillgång för arbets- och samhällsliv.

Utbildningen ger allmän högskolebehörighet. På basis av en nordisk överenskommelse ger examen också behörighet för högskolestudier i Norden. För att konkurrera om mer kvalificerade uppgifter i branschen krävs ofta mer kvalificerat kunnande som förvärfvas på högskolenivå. Studerande som har siktet inställt på högskolestudier rekommenderas välja den högskoleförberedande utbildningshelheten (HUTH) som ger bredare behörighet för vidare studier. Den högskoleförberedande utbildningshelheten ger också konkurrensfördelar vid ansökan till yrkeshögskola samt djupare grundkunskaper i svenska, engelska, matematik och samhällskunskap.

Efter avlagd gymnasieexamen inom frisör ska studeranden kunna arbeta som anställd, men också som egen företagare. Examensbenämningen är **frisör**.

1.2 Samverkan med arbetslivet

Utbildningen i skolan och lärande i arbete som sker ute på olika arbetsplatser, ska tillsammans utgöra en helhet som motsvarar utbildningens mål. Gymnasieexamen inom frisör innefattar minst 30 kompetenspoäng lärande i arbete (LIA). LIA är en viktig del av utbildningen och ger studeranden möjlighet att möta de reella krav som branschen ställer. LIA ska ge studeranden möjlighet att öka och finslipa sin kompetens i praktiska och verkliga situationer. Då en studerande under en längre sammanhängande period får delta och verka på en arbetsplats utvecklas förståelse för vad arbetet innebär och vilka krav som ställs på en yrkesverksam person i branschen. LIA och samverkan med arbetslivet är också ett sätt att förmedla vikten av ständigt lärande och arbetslivets krav på ständig kompetensutveckling. Lärande i arbete ger insikt i och förståelse för företagandets villkor.

Studerandens erfarenheter från arbetsplatsen ska på olika sätt utnyttjas i skolan och arbetslivet får genom LIA en inblick i skolans verksamhet.

Det är möjligt att arbetsplatsförlägga hela eller delar av examensdelarna.

Skolan ska etablera ett samarbete med olika företag och organisationer så att studerande har tillgång till LIA som en kvalitativ och målinriktad del av utbildningen. Studeranden, skolan och företaget/organisationen tecknar ett skriftligt LIA-avtal som klargör målen, villkor och vederbörandes rättigheter och skyldigheter. Studeranden har rätt till kontinuerlig handledning under perioderna av LIA.

När en studerande kommer till den arbetsplats där LIA ska genomföras ska hen veta vad som förväntas. På motsvarande sätt måste den eller de ansvariga på arbetsplatsen vara

införstådda med mål och syfte LIA och vad den studerande ska få ut av LIA-perioden och hur den ska bedömas. För den enskilde studeranden och för den ansvariga på arbetsplatsen är det viktigt att ansvarig lärare besöker arbetsplatsen för att på olika sätt ge sitt stöd.

Yrkesprovet kan genomföras under LIA-perioderna.

1.3 Kompetensområdets uppbyggnad

Gymnasieexamen inom frisör består av

- yrkesinriktade examensdelar, 135 kompetenspoäng, varav 120 kompetenspoäng är obligatoriska och 15 kompetenspoäng är valbara
- gemensamma examensdelar, allmänna ämnen, 35 kompetenspoäng
- fritt valbara examensdelar, 10 kompetenspoäng.

Omfattningen av en examen är 180 kompetenspoäng. Studierna är fördelade på tre läsår, men studietiden kan variera individuellt.

En studerande kan i sin examen ta in examensdelar från andra kompetensområden om detta breddar eller fördjupar studerandens yrkeskompetens. Utöver detta kan studerande även ta in i sin examen examensdelar som är nationellt godkända.

En studerande kan i sin examen avlägga den högskoleförberedande utbildningshelheten (HUTH) som består av studier enligt Ålands lyceums läroplan i svenska, engelska, matematik, geografi, fysik, kemi och samhällskunskap.

Utbildningen som leder till gymnasieexamen inom frisör Läroplansgrunder för den allmänbildande gymnasieutbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen (99US2/31.5.2016; ÅLR 2016/3900). Enligt denna läroplansgrund ska utbildningsstyrelsens examensgrunder för yrkesinriktad grundexamen inom hårbranschen (föreskrift 43/011/2014, 4/011/2015, 43/011/2015) utgöra grund för de yrkesinriktade examensdelarna. Läroplanen i allmänna ämnen inom grundläggande yrkesutbildning utfärdad av Ålands landskapsregering reglerar undervisningen i gemensamma examensdelar (100US2/31.5.2016; ÅLR 2016/3902). Pedagogiskt upplägg, värdegrund, grund för fritt valda examensdelar samt bedömning och betyg beskrivs i Läroplan för Ålands yrkesgymnasium, allmän del för utbildning som leder till gymnasieexamen med yrkesinriktning fastställd av styrelsen för Ålands gymnasium 20.9.2016.

Uppbyggnaden av utbildningen för gymnasieexamen inom frisör framgår av nedanstående tabell:

GYMNASIEEXAMEN INOM FRISÖR MED EXAMENSBNÄMNINGEN FRISÖR			
180 kompetenspoäng			
OBLIGATORISKA YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR, 120 kp			
Åländsk kod	Examensdelens namn	Kp	Utb.styr. kod
2.1	Hårklippning och skäggbehandling	35 kp	2.1.1
2.2	Frisyrer och makeup	20 kp	2.1.2
2.3	Färgbehandlingar	30 kp	2.1.3
2.4	Permanentbehandlingar	15 kp	2.1.4
2.5	Företagande och företagsverksamhet inom hårbranschen	20 kp	2.1.5
VALBARA YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR, 15 kp			
2.6	Servicehelheter inom vårdbehandlingar och styling	15 kp	2.2.2
VALBARA EXAMENSDELAR, 10 kp			
GEMENSAMMA EXAMENSDELAR, ALLMÄNNA ÄMNEN, 35 kp			
	Kunnande i kommunikation och interaktion - Svenska 5 kp - Engelska 4 kp - Språk 2 kp	11 kp	
	Kunnande i matematik och naturvetenskaper - Matematik 6 kp - Fysik och kemi 2 kp - IKT 1 kp	9 kp	
	Kunnande som behövs i samhället och arbetslivet - Samhällsfärdigheter 1 kp - Arbetslivsfärdighet 1 kp - Företagsamhet och företagsverksamhet 1 kp - Upprätthållande av arbetsförmåga, idrott, motion och hälsokunskap 5 kp	8 kp	
	Socialt och kulturellt kunnande - Kännedom om olika kulturer 2 kp - Miljö- och hållbarhetskunnande 1 kp - Svenska 1 kp - Engelska 2 kp - Samhällsfärdigheter med inriktning på det åländska samhället och kulturen 1 kp	7 kp	

En studerande kan ersätta en valbar yrkesinriktad examensdel omfattande 15 kp med studier i Ålands lyceum för att avlägga den högskoleförberedande utbildningshelheten.

2 YRKESINRIKTADE EXAMENSDELAR

2.1 Hårklippning och skäggbehandling 35 kp

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- fastställa hårets struktur och tillväxtstadier
- planera och utföra vårdande behandlingar av hår och hårbotten
- planera och utföra olika typer av hårklippningar och skäggbehandlingar på kunden
- tvätta kundens hår på ett ändamålsenligt sätt
- massera hårbotten
- tolka kundens stil i planeringen av hårklippningen och skäggbehandlingen
- ta hänsyn till modet vid klippningen av kundens hår och skäggbehandlingen
- ta hänsyn till formlära vid hårklippningen och formandet av skägget
- dra nytta av sin produktkännedom i samband med vårdande behandlingar av hår och hårbotten
- använda produkter, arbetsredskap och utrustning
- föna kundens hår
- ta hänsyn till kost och en hälsosam livsstil och dess påverkan på hårets och hårbottens välbefinnande
- rekommendera och sälja produkter för hår och skägg för hemmabruk till kunden och ge kunden rådgivning i hur de används
- hantera olika kundservice- och interaktionssituationer
- dra nytta av sina språkkunskaper i kontakten med kunderna
- skaffa sig information via olika källor
- visa på företagsamhet, initiativförmåga och ansvar i sitt arbete
- främja säkerhet och ansvar i arbetet inom sin verksamhet
- upprätthålla hälsosamma levnadsvanor, de mänskliga relationerna i sin omgivning samt sin funktions- och arbetsförmåga
- upprätthålla en ergonomisk, hygienisk, hälsosam och säker arbetsmiljö
- känna igen de faror och hälsorisker som är förknippade med arbetet och arbetsmiljön samt förutse och förebygga dessa
- följa god yrkesetik
- ta hänsyn till hållbar utveckling
- utvärdera det egna arbetet

Bedömning

Behärskande av arbetsprocessen

Planering av vårdande behandling av hår och hårbotten

Nöjaktiga N1	planerar vårdande behandling av hår och hårbotten
Goda G2	planerar vårdande behandling av hår och hårbotten i enlighet med kundens behov
Berömliga B3	planerar vårdande behandling av hår och hårbotten självständigt och i enlighet med kundens behov

Planering av hårklippning och skäggbehandling

Nöjaktiga N1	gör upp genomförbara planer för hårklippning och skäggbehandling och följer arbetsanvisningarna
Goda G2	känner igen olika möjligheter för hårklippning och skäggbehandling och tar hänsyn till kundens önskemål
Berömliga B3	tar i planeringen hänsyn till de möjligheter som finns för hårklippning och skäggbehandling samt beaktar modet i förhållande till kundens önskemål och stil

Hårtvätt

Nöjaktiga N1	tvättar håret på det sätt som arbetet kräver
Goda G2	tvättar håret i enlighet med kundens behov
Berömliga B3	tvättar håret i enlighet med kundens behov och genom att dra nytta av sin produktkännedom

Behandling av hår och hårbotten

Nöjaktiga N1	behandlar håret och hårbotten i enlighet med arbetsplanen
Goda G2	behandlar håret och hårbotten genom att dra nytta av sin produktkännedom och övergår smidigt från ett arbetsmoment till ett annat

Berömliga B3	• behandlar håret och hårbotten självständigt och i enlighet med kundens behov samt motiverar sina val av produkter och utrustning

Behärskande av hårbottenmassage

Nöjaktiga N1	• masserar hårbotten
Goda G2	• väljer en lämplig massageteknik med utgångspunkt i den vårdande behandlingen och i enlighet med kundens behov
Berömliga B3	• tillämpar de massagetekniker som hen lärt sig i enlighet med kundens behov

Hårklippning

Nöjaktiga N1	• klipper håret på ett försäljningsdugligt sätt genom att använda grundformer (helform och gradering, lika längder och ökande längder samt sax-över-kam-teknik) och följer anvisningarna
Goda G2	• klipper håret enligt planen genom att använda en av grundformerna eller en kombination av dessa
Berömliga B3	• klipper håret enligt planen och på ett sätt som passar kunden och motiverar sina val samt använder mångsidiga tekniker

Torkning av hår och avslutande styling

Nöjaktiga N1	• formtorkar och utför avslutande styling av håret
Goda G2	• formtorkar håret genom att använda de stylingprodukter som behövs
Berömliga B3	• formtorkar håret genom att använda stylingprodukter och motiverar sina val

Rakning och formning av skägg

Nöjaktiga N1	• formar och rakar skägg under handledning
Goda G2	• formar och rakar skägg självständigt och enligt arbetsplanen

Berömliga B3	formar och rakar skägg självständigt och på ett sätt som passar kunden samt motiverar sina val inför kunden

Kundservice och kundvägledning

Nöjaktiga N1	betjänar kunden på ett vänligt sätt och vägleder kunden i användningen av produkter för hemmabruk
Goda G2	presenterar produkter för hemmabruk för kunden och vägleder honom/henne i hur de används i enlighet med kundens behov
Berömliga B3	säljer produkter för hemmabruk till kunden och vägleder honom/henne i hur de används i enlighet med kundens behov och rekommenderar mertjänster

Beaktande av hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	förhåller sig positivt till arbetarskydd, undviker risker och upprätthåller under handledning funktions- och arbetsförmåga i arbetettar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerheten för kunden samt säkerhet i arbetsmiljön, hygien och ergonomi i bekanta situationer
Goda G2	ansvarar självständigt för säkerheten i sin verksamhet och har sunda levnadsvanor samt upprätthåller funktions- och arbetsförmågantar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerheten för kunden samt säkerhet i arbetsmiljön, hygien och ergonomi
Berömliga B3	utvecklar självständigt säkerheten inom verksamheten och använder mångsidiga tillvägagångssätt för att upprätthålla och främja hälsosamma levnadsvanor samt funktions- och arbetsförmågantar självständigt hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet, upprätthåller säkerheten för kunden och säkerhet i arbetsmiljön samt tillämpar kunskaperna även i oväntade situationer

Självvärdering och tidsanvändning

Nöjaktiga N1	utvärderar slutresultatet av klippningen och skäggbehandlingen samt det egna arbetet, följer i allmänhet den tid som reserverats för behandlingen.

Goda G2	• utvärderar slutresultatet av klippningen och skäggbehandlingen samt det egna arbetet så gott som realistiskt och på eget initiativ, följer den tid som reserverats för behandlingen.
Berömliga B3	• utvärderar slutresultatet av klippningen och skäggbehandlingen samt det egna arbetet på ett realistiskt och välgrundat sätt i förhållande till planen, följer den tid som reserverats för behandlingen, utvecklar sitt arbetssätt.

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Behärskandet av klippnings- eller rakningstekniker

Nöjaktiga N1	• väljer under handledning de grundläggande teknikerna som används vid klippning/ skäggbehandling och/eller metoder för uttunning av håret
Goda G2	• utför klippningen/ skäggbehandlingen med lämplig klipp-, uttunnings- eller rakteknik
Berömliga B3	• utför klippningen/skäggbehandlingen med mångsidiga tekniker anpassade till kunden och kan motivera valet av teknik

Behärskande av arbetsredskapens användningssätt

Nöjaktiga N1	• använder de vanligaste redskapen som behövs vid den vårdande behandlingen/ klippningen/skäggbehandlingen
Goda G2	• väljer lämpliga arbetsredskap för den vårdande behandlingen/ klippningen/skäggbehandlingen och använder dessa
Berömliga B3	• använder arbetsredskap som är motiverade med tanke på slutresultatet för den vårdande behandlingen/ klippningen/skäggbehandlingen

Behärskande av produktanvändning

Nöjaktiga N1	• väljer och använder de produkter som behövs för den vårdande behandlingen/klippningen/skäggbehandlingen, förklarar på vilket sätt produkterna passar för kunden enligt anvisningarna
Goda G2	• väljer och använder de produkter som behövs för den vårdande behandlingen/klippningen/skäggbehandlingen, förklarar på vilket sätt produkterna passar för kunden

Berömliga B3	väljer och använder på ett mångsidigt sätt de produkter som behövs för den vårdande behandlingen/klippningen/skäggbehandlingen och på ett sätt som passar kunden, redogör för fördelarna med användningen av dem och på vilket sätt de passar för kunden

Beaktande av hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	följer de givna anvisningarna och förorsakar inte fara i sin verksamhet samt handlar på rätt sätt vid olycksfall samt i risksituationer och hotfulla situationer
Goda G2	följer arbetsplatsens anvisningar och tar i sitt arbete hänsyn till de övriga medlemmarna i arbetsgemenskapen
Berömliga B3	observerar och identifierar faror i arbetet och rapporterar dessa

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Fastställande av hårets och hårbottens kvalitet och kondition

Nöjaktiga N1	fastställer hårets och hårbottens kondition och kvalitet samt identifierar förändringar i hårbotten som kräver behandling av en specialist
Goda G2	fastställer hårets och hårbottens kondition och kvalitet och rekommenderar vid behov kunden att gå vidare till en specialist
Berömliga B3	fastställer självständigt hårets och hårbottens kondition och kvalitet samt olika behandlingsmöjligheter och tar reda på orsakerna till eventuella problem tillsammans med kunden och rekommenderar vid behov kunden att gå vidare till en specialist

Hänsyn till hårets struktur och tillväxtfaser

Nöjaktiga N1	tar hänsyn till hårets struktur och tillväxtfaser vid vårdande behandling av hår och hårbotten
Goda G2	skaffar sig och drar på eget initiativ nytta av kunskaper om hårets struktur och tillväxtfaser i planeringen av behandlingen samt i arbetet
Berömliga B3	behärskar grundläggande kunskaper om hårets struktur och tillväxtfaser och använder sig på ett mångsidigt sätt att sina kunskaper vid den vårdande behandlingen

Kännedom om produkter och hänsyn till deras påverkan vid behandlingen av hår och hårbotten

Nöjaktiga N1	tar hänsyn till hur de vanligaste vårdande produkterna används vid vårdbehandlingen av hår och hårbotten
Goda G2	tar hänsyn till hur vårdande produkter används och de vanligaste ingredienserna i dem vid vårdbehandlingen av hår och hårbotten
Berömliga B3	motiverar de valda vårdande produkterna med hänsyn till hårets och hårbottens behov samt eventuella allergier, de verksamma ingredienserna i produkterna och hur de används

Behärskande av facktermer inom klippning och skäggbehandling

Nöjaktiga N1	använder enligt anvisningar facktermer i planeringen av arbetet
Goda G2	uttrycker den planerade klippningen/skäggbehandlingen i facktermer
Berömliga B3	uttrycker det planerade arbetet genom att på ett flytande sätt använda sig av facktermer

Att befrämja kundens stil och beakta formlära och mode

Nöjaktiga N1	använder kunskaper om kundens stil enligt anvisningar, visar ett intresse för mode
Goda G2	skaffar sig kunskaper om stil och form inom hårklippning/skäggbehandling och väljer en modell för klippningen/skäggbehandlingen som passar kunden, tolkar och åstadkommer det senaste modet
Berömliga B3	motiverar sina val av stil på klippningen/skäggbehandlingen genom att dra slutsatser utifrån kundens personliga egenskaper och med utgångspunkt i formlära, tillämpar på ett motiverat sätt den valda stilen genom att ta hänsyn till kundens önskemål

Hänsyn till kost och en hälsosam livsstil och dess påverkan på hårets och hårbottens välbefinnande

Nöjaktiga N1	tar under handledning hänsyn till kost och en hälsosam livsstil och dess påverkan på hårets och hårbottens välbefinnande

Goda G2	• ta hänsyn till kost och en hälsosam livsstil och dess påverkan på hårets och hårbottens välbefinnande
Berömliga B3	• tillämpar i samband med behandlingen sina kunskaper om kost och en hälsosam livsstil och dess påverkan på hårets och hårbottens välbefinnande

Informationssökning

Nöjaktiga N1	• söker till stöd för arbetet information i de vanligaste informationskällorna inom hårbranschen och kan dra nytta av den enligt anvisningar, söker efter information om eventuella skadliga effekter av produkterna enligt anvisningar • identifierar, utvärderar och presenterar under handledning sina centrala yrkeskunskaper och yrkesmässiga styrkor
Goda G2	• skaffar information via olika informationskällor till stöd för arbetet och drar nytta av den, söker information och känner till eventuella skadliga effekter av produkterna • identifierar, utvärderar och presenterar logiskt och systematiskt sina centrala yrkeskunskaper och yrkesmässiga styrkor
Berömliga B3	• skaffar självständigt information i olika bransch- och modetidningar och elektroniska medier till stöd för arbetet och använder sig av dessa i arbetet i enlighet med kundens önskemål, tar självständigt reda på eventuella skadliga effekter av de produkter hen använder • identifierar, utvärderar och presenterar logiskt och systematiskt samt på ett personligt och kreativt sätt sina centrala yrkeskunskaper och yrkesmässiga styrkor

Att dra nytta av språkkunskaper i kontakten med kunderna

Nöjaktiga N1	• betjänar kunderna på svenska och klarar sig behjälpligt på ett främmande språk i servicesituationer
Goda G2	• betjänar kunderna på svenska och sköter vanliga servicesituationer på ett främmande språk
Berömliga B3	• betjänar kunderna på svenska och sköter smidigt servicesituationer på ett främmande språk

Beaktande av estetik och hållbar utveckling i sitt arbete

Nöjaktiga N1	• arbetar under handledning enligt branschens estetiska principer (t.ex. enligt faktorer som inverkar på arbetsmiljöns trivsel och på hur arbetets slutresultat ser ut)

	• följer under handledning de arbets- och funktionssätt i enlighet med hållbar utveckling som krävs inom yrket.
Goda G2	• arbetar enligt branschens estetiska principer, t.ex. enligt faktorer som inverkar på arbetsmiljöns trivsel och på hur arbetets slutresultat ser ut • följer de arbets- och funktionssätt i enlighet med hållbar utveckling som krävs inom branschen.
Berömliga B3	• drar i sitt arbete på ett mångsidigt sätt nytta av branschens estetiska principer, handlar på ett sätt som främjar t.ex. de faktorer som inverkar på arbetsmiljöns trivsel och på hur arbetets slutresultat ser ut • följer självständigt de arbets- och funktionssätt i enlighet med hållbar utveckling som krävs inom branschen och framför utvecklingsbehov.

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Lärande och problemlösning

Nöjaktiga N1	• skaffar information samt planerar och utvärderar det egna arbetet, men behöver handledning i nya situationer eller vid en förändrad arbetsmiljö
Goda G2	• skaffar information, planerar det egna arbetet och utvärderar arbetet under arbetets gång, är villig att lära sig nytt, handlar i enlighet med den återkoppling hen fått, klarar sig på egen hand i föränderliga situationer och då hen ställs inför val
Berömliga B3	• söker på eget initiativ efter information, planerar självständigt de uppgifter som hen är ansvarig för och utvärderar resultatet av arbetet samt motiverar sin bedömning, lär sig gärna nya saker, agerar självständigt i olika situationer och använder alternativa tillvägagångssätt, söker efter möjligheter att utvecklas

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1	• följer de givna instruktionerna i interaktionssituationer inom den egna studie- och arbetsgemenskapen, gör de uppgifter som ligger på hens ansvar, men behöver tidvis handledning, kan fungera tillsammans med olika människor inom arbetsgemenskapen och i gruppen och ber vid behov om hjälp av andra
Goda G2	• fungerar i olika interaktionssituationer (t.ex. inom studie- och arbetsgemenskapen) på det sätt som situationen kräver, utför noggrant de uppgifter som ligger på hens ansvar och som medlem i

	gruppen, fungerar tillsammans med olika människor inom arbetsgemenskapen och i gruppen
Berömliga B3	• uttrycker tydligt sin sak och lyfter på ett konstruktivt sätt fram olika synvinklar, agerar på ett ansvarsfullt, samarbetsinriktat och jämställt sätt tillsammans med olika människor och som medlem i arbetsgruppen, stödjer och hjälper andra samt tar i sitt arbete hänsyn till den som arbetar i nästa led

Yrkesetik

Nöjaktiga N1	• iakttar givna etiska regler, arbetsplatsavtal och bestämmelser samt tidtabeller• följer givna arbetstider
Goda G2	• iakttar givna etiska regler, avtal och bestämmelser samt tidtabeller• följer givna arbetstider
Berömliga B3	• fungerar i enlighet med studie- och arbetsgemenskapens värderingar, mål, etiska regler, avtal och bestämmelser i föränderliga situationer samt följer tidtabeller• följer givna arbetstider

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• följer de säkerhetsanvisningar som getts rörande arbetet och förorsakar inte fara för sig själv eller andra, använder tryggt skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder enligt anvisningarna, arbetar i regel ergonomiskt riktigt.
Goda G2	• följer arbetsplatsens anvisningar och tar i sitt arbete hänsyn till säkerheten för medlemmarna i arbetsgemenskapen och i arbetsmiljön, försäkras sig om arbetsredskapens och materialens säkerhet, arbetar ergonomiskt riktigt.
Berömliga B3	• följer arbetsplatsens anvisningar och tar i sitt arbete hänsyn till säkerheten för medlemmarna i arbetsgemenskapen och i arbetsmiljön, känner igen och informerar om faror och risker som hen noterat, använder säkra, lämpligt belastande och omväxlande arbetsmetoder och uppmärksammar ergonomin.

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Hårklippning och skäggbehandling" i ett yrkesprov genom att visa sin förmåga att arbeta i frisörens

arbetsuppgifter på frisersalong eller i en annan arbetsplats inom branschen. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs om möjligt i en professionell miljö och studeranden förutsätts arbeta enligt samma arbetstider som övriga på arbetsplatsen. Om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt som möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Hårklippning och skäggbehandling" utför studeranden uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala kunnandet framkommer i yrkesprovet. Under yrkesprovet ska studeranden presentera en beskrivning av verksamhetsprocesserna på arbetsplatsen.

Lärare har ansvar för att klarlägga om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeringen ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeringen har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeringen ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeringen bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeringen ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering är i regel skriftlig, men av särskilda skäl kan studeranden ges möjlighet till muntlig utvärdering.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissas sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Hårklippning och skäggbearbetning" baseras på bedömningen av yrkesprovet.

2.2 Frisyrrer och makeup 20 kp

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- planera och göra frisyrrer på kunder med olika längder på hår med hjälp av olika tekniker
- tvätta kundens hår på ett ändamålsenligt sätt
- utföra avslutande styling av frisyrrerna
- använda de produkter, arbetsredskap och material som krävs för frisyrrerna
- sätta fast en postisch/löshår eller dekoration
- planera och lägga olika typer av makeup
- använda de produkter och arbetsredskap som behövs för att lägga makeuren
- ta hänsyn till mode vid planeringen av frisyrrer och makeup
- ta hänsyn till formlära i skapandet av frisyrrerna och makeup
- rekommendera och sälja passande produkter för hemmabruk för frisyren och makeuren till kunden och ge kunden rådgivning i hur de används
- hantera olika kundservice- och interaktionssituationer
- skaffa sig information via olika källor
- ta hänsyn till företagande och ansvar i sin verksamhet
- främja säkerhet och ansvar i sin verksamhet i arbetet och på fritiden
- upprätthålla hälsosamma levnadsvanor, de mänskliga relationerna i sin närhet samt sin funktions- och arbetsförmåga
- upprätthålla en ergonomisk, hygienisk, hälsosam och säker arbetsmiljö
- känna igen de faror och hälsorisker som är förknippade med arbetet och arbetsmiljön samt förutse och förebygga dessa
- följa god yrkesetik
- ta hänsyn till hållbar utveckling
- utvärdera det egna arbetet

Bedömning

Behärskande av arbetsprocessen

Planering av frisyrrer och makeup

Nöjaktiga N1	• gör upp genomförbara planer för skapande av frisyrrer och makeup och följer arbetsanvisningarna
Goda G2	• identifierar olika möjligheter för skapande av frisyrrer och makeup och tar hänsyn till kundens önskemål
Berömliga B3	• tar hänsyn till de möjligheter som finns för skapande av frisyrrer och makeup med tanke på håret samt inom modet med utgångspunkt i kundens önskemål och stil

Hårtvätt

Nöjaktiga N1	tvättar håret på det sätt som arbetet kräver
Goda G2	tvättar håret med hänsyn till kundens hårkvalitet
Berömliga B3	tvättar håret med hänsyn till kundens hårkvalitet och genom att dra nytta av sin produktkännedom

Skapande av frisyren

Nöjaktiga N1	skapar frisyren enligt planen
Goda G2	ger förslag, gör ett grundarbete och formar håret på ett sätt som passar kunden
Berömliga B3	skapar frisyren på ett kreativt och mångsidigt sätt som passar kunden samt motiverar sina val

Avslutande styling av frisyren

Nöjaktiga N1	utför avslutande styling av frisyren enligt planen
Goda G2	utför avslutande styling av frisyren på ett sätt som passar kunden
Berömliga B3	utför avslutande styling av frisyren på ett mångsidigt sätt som passar kunden samt motiverar sina val

Makeup

Nöjaktiga N1	lägger makeupen (dag- och festmakeup) enligt planen
Goda G2	lägger makeupen på ett sätt som passar kunden och genom att använda sig av de vanligaste teknikerna
Berömliga B3	lägger makeupen på ett kreativt sätt som passar kunden och använder sig av mångsidiga tekniker samt motiverar sina val

Kundservice och kundvägledning

Nöjaktiga N1	• betjänar kunden på ett vänligt sätt och vägleder honom/henne i användningen av produkter för hemmabruk
Goda G2	• presenterar produkter för hemmabruk för kunden och vägleder honom/henne i hur de används i enlighet med kundens behov
Berömliga B3	• säljer produkter för hemmabruk till kunden och vägleder honom/henne i hur de används samt rekommenderar mertjänster

Beaktande av hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• förhåller sig positivt till en säker verksamhet och undviker risker i arbetet samt upprätthåller under handledning funktions- och arbetsförmåga i arbetet• tar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerhet, hygien och ergonomi i arbetsmiljön i bekanta situationer
Goda G2	• ansvarar självständigt för säkerheten i sin verksamhet och för att ha sunda livsvanor samt upprätthålla funktions- och arbetsförmågan• tar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerhet, hygien och ergonomi i arbetsmiljön
Berömliga B3	• utvecklar självständigt säkerheten inom verksamheten och mångsidiga tillvägagångssätt för att upprätthålla och främja hälsosamma levnadsvanor samt funktions- och arbetsförmåga• tar på ett självständigt sätt hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt tillämpar kunskaperna även i oväntade situationer

Självvärdering och tidsanvändning

Nöjaktiga N1	• utvärderar slutresultatet av frisyren och makeupen samt det egna arbetet, följer i allmänhet den tid som reserverats för behandlingen.
Goda G2	• utvärderar slutresultatet av frisyren och makeupen samt det egna arbetet så gott som realistiskt och på eget initiativ, följer den tid som reserverats för behandlingen.
Berömliga B3	• utvärderar slutresultatet av frisyren och makeupen samt det egna arbetet på ett realistiskt och välgrundat sätt i förhållande till

	planen, följer den tid som reserverats för behandlingen, utvecklar sitt arbetssätt.

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Behärskande av frisyrtekniker

Nöjaktiga N1	skapar frisyrier på hår av olika längd genom att använda grundläggande tekniker (med spolar, föning, fingerlockar, vågor och tänger)
Goda G2	skapar frisyrier på hår av olika längd med passande tekniker
Berömliga B3	skapar frisyrier på hår av olika längd med mångsidiga och passande tekniker samt motiverar sina val

Behärskande av användning av arbetsredskap

Nöjaktiga N1	använder de vanligaste arbetsredskapen vid skapande av frisyrier och utförande av makeup enligt anvisningarna
Goda G2	väljer lämpliga arbetsredskap för frisyrier och makeup och använder dem
Berömliga B3	använder mångsidiga arbetsredskap för frisyrier och makeup och arbetsredskap som är motiverade med tanke på slutresultatet

Fastsättning av dekoration, postisch eller löshår

Nöjaktiga N1	sätter fast dekorationen eller löshåret i håret så att det sitter stadigt enligt anvisningarna
Goda G2	sätter fast dekorationen eller löshåret i håret så att det sitter stadigt och på ett sätt som passar kunden
Berömliga B3	sätter fast dekorationen eller löshåret i håret så att det sitter stadigt och inte syns samt på ett sätt som passar kunden

Behärskande av användning av produkter

Nöjaktiga N1	använder stylingprodukter till frisyrierna och produkter som är lämpliga för makeupen och väljer dessa enligt anvisningarna

Goda G2	• använder passande stylingprodukter till frisyren samt produkter som är lämpliga för makeupen
Berömliga B3	• använder passande stylingprodukter till frisyren på ett mångsidigt sätt och ett sätt som passar kunden, upplyser kunden om fördelarna med att använda produkter som gör det lättare att forma håret och ger stöd, använder på ett mångsidigt sätt produkter till makeupen som passar kunden, tar hänsyn till eventuella allergier hos kunden

Beaktande av hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• följer de angivna anvisningarna och förorsakar inte fara i sin verksamhet samt handlar på rätt sätt vid olycksfall samt i risksituationer och hotfulla situationer
Goda G2	• iakttar arbetsplatsens anvisningar och tar i sitt arbete hänsyn till de övriga medlemmarna i arbetsgemenskapen
Berömliga B3	• observerar och identifierar faror i arbetet och rapporterar dessa

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Att stödja kundens stil och dra nytta av formlära

Nöjaktiga N1	• använder kunskaper om formlära och hur man stöder kundens stil vid skapandet av frisyren
Goda G2	• använder kunskaper om stil och formlära vid skapandet av frisyren och väljer en frisyren som passar kunden
Berömliga B3	• motiverar valet av frisyren genom att dra slutsatser med utgångspunkt i stil och formlära

Hänsyn till mode

Nöjaktiga N1	• använder sig av hårmodet i skapandet av frisyren
Goda G2	• tolkar och tillämpar hårmodet i skapandet av kundens frisyren
Berömliga B3	• tillämpar på ett motiverat sätt hårmodet och tar hänsyn till kundens önskemål

Behärskande av facktermer när det gäller frisyrer

Nöjaktiga N1	• använder under handledning facktermer i arbetet
Goda G2	• använder facktermer i arbetet
Berömliga B3	• använder facktermer i arbetet på ett obehindrat sätt och som passar situationen

Informationssökning

Nöjaktiga N1	• skaffar självständigt information via de vanligaste källorna inom branschen till stöd för sitt arbete och kan använda sig av dem enligt anvisningarna• arbetar under handledning enligt branschens estetiska principer (t.ex. enligt faktorer som inverkar på arbetsmiljöns trivsel och på hur arbetets slutresultat ser ut)• följer de arbets- och funktionssätt i enlighet med hållbar utveckling som krävs inom branschen.
Goda G2	• skaffar information i olika bransch- och modetidningar samt elektroniska medier till stöd för arbetet och använder sig av den• arbetar enligt branschens estetiska principer (t.ex. enligt faktorer som inverkar på arbetsmiljöns trivsel och på hur arbetets slutresultat ser ut)• följer på eget initiativ de arbets- och funktionssätt i enlighet med hållbar utveckling som krävs inom branschen.
Berömliga B3	• skaffar självständigt och på ett mångsidigt sätt information via olika bransch- och modetidningar samt elektroniska medier till stöd för arbetet och använder sig av dessa i arbetet på ett sätt som passar kunden• drar i sitt arbete på ett mångsidigt sätt nytta av branschens estetiska principer, agerar på ett sätt som främjar t.ex. de faktorer som inverkar på arbetsmiljöns trivsel och på hur arbetets slutresultat ser ut• följer självständigt de arbets- och funktionssätt i enlighet med hållbar utveckling som krävs inom branschen och framför utvecklingsbehov.

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Lärande och problemlösning

Nöjaktiga N1	• skaffar information samt planerar och utvärderar det egna arbetet, men behöver handledning i nya situationer eller vid en förändrad arbetsmiljö
Goda G2	• skaffar information, planerar det egna arbetet och utvärderar arbetet under arbetets gång, är villig att lära sig nytt, handlar i enlighet med den återkoppling hen fått, klarar sig på egen hand i föränderliga situationer och då hen ställs inför val
Berömliga B3	• söker på eget initiativ efter information, planerar självständigt de uppgifter som hen är ansvarig för och utvärderar resultatet av arbetet samt motiverar sin bedömning, lär sig gärna nya saker, agerar självständigt i olika situationer och använder alternativa tillvägagångssätt, söker efter möjligheter att utvecklas

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1	• följer de givna instruktionerna i interaktionssituationer i sin verksamhet, utför de uppgifter som ligger på hens ansvar, kan fungera tillsammans med olika slags människor i arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna, ber vid behov om hjälp av andra
Goda G2	• fungerar i olika interaktionssituationer (t.ex. inom studie- och arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna) på det sätt som situationen kräver, utför noggrant de uppgifter som ligger på hens ansvar och fungerar som medlem i gruppen, fungerar tillsammans med olika människor inom arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna
Berömliga B3	• uttrycker tydligt målet och lyfter på ett konstruktivt sätt fram olika synvinklar, agerar på ett ansvarsfullt, samarbetsinriktat och jämställt sätt tillsammans med olika människor i arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna, stödjer och hjälper andra samt tar i sitt arbete hänsyn till nästa led och de som arbetar där

Yrkesetik

Nöjaktiga N1	• iakttar givna etiska regler, avtal och bestämmelser samt tidtabeller • följer givna arbetstider
Goda G2	• iakttar givna etiska regler, avtal och bestämmelser samt tidtabeller • följer givna arbetstider

Berömliga B3	• fungerar i enlighet med studie- och arbetsgemenskapens värderingar, mål, etiska regler, avtal och bestämmelser i föränderliga situationer samt följer tidtabeller• följer givna arbetstider

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• följer de säkerhetsanvisningar som getts rörande arbetet och förorsakar inte fara för sig själv eller andra, använder tryggt arbetsredskap, arbetsmetoder och skyddsutrustning enligt anvisningarna, arbetar i regel ergonomiskt riktigt.
Goda G2	• följer arbetsplatsens anvisningar och tar i sitt arbete hänsyn till säkerheten för medlemmarna i arbetsgemenskapen, kunderna och i arbetsmiljön, försäkras sig om arbetsredskapens, produkternas och materialens säkerhet, arbetar ergonomiskt riktigt.
Berömliga B3	• följer arbetsplatsens anvisningar och tar i sitt arbete hänsyn till säkerheten för medlemmarna i arbetsgemenskapen, kunderna och i arbetsmiljön, känner igen och informerar om faror och risker som hen noterat, använder säkra, lämpligt belastande och omväxlande arbetsmetoder och uppmärksammar ergonomin.

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Frisyrer och makeup" i ett yrkesprov genom att visa sin förmåga att forma frisyrier och lägga en makeup som passar kundens stil. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs om möjligt i en professionell miljö och studeranden förutsätts arbeta enligt samma arbetstider som övriga på arbetsplatsen. Om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt som möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Frisyrer och makeup" utför studeranden uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Arbetsmiljön är en frisörsalong. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala

kunnandet framkommer i yrkesprovet. Under yrkesprovet ska studeranden presentera en beskrivning av verksamhetsprocesserna på arbetsplatsen.

Lärare har ansvar för att klargöra om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeranden ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering är i regel skriftlig, men av särskilda skäl kan studeranden ges möjlighet till muntlig utvärdering.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissas sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Frisyrer och makeup" baseras på bedömningen av yrkesprovet.

2.3 Färgbehandlingar 30 kp

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- planera och utföra färgbehandlingar på kundens hår och skägg
- utföra de för- och efterbehandlingar som krävs vid färgning
- färga hår och skägg med hjälp av olika tekniker
- bleka och göra slingor i håret samt avfärga håret
- färga ögonfransar samt forma och färga ögonbryn
- rekommendera och sälja produkter för hemmabruk till kunden och vägleda kunden i skötseln av färgat hår hemma
- dra nytta av allmänna principer inom färglära
- färgningsprodukternas kemiska egenskaper och hur de fungerar
- hantera olika kundservice- och interaktionssituationer
- främja säkerhet och ansvar i sin verksamhet i arbetet och på fritiden
- upprätthålla hälsosamma levnadsvanor, de mänskliga relationerna i sin närhet samt sin funktions- och arbetsförmåga
- upprätthålla ergonomi, hygien, sundhet och säkerhet i arbetsmiljön
- känna igen de faror och hälsorisker som är förknippade med arbetet och arbetsmiljön samt förutse och förebygga dessa
- följa god yrkesetik
- ta hänsyn till hållbar utveckling
- tillämpa matematik och naturvetenskap i arbetet
- utvärdera det egna arbetet

Bedömning

Behärskande av arbetsprocessen

Planering av färgbehandling

Nöjaktiga N1	• planerar färgbehandlingen enligt anvisningarna och tar hänsyn till de för- och efterbehandlingar som krävs vid färgningen• tar under handledning hänsyn till hårets och hårbottens kondition vid valet av produkter för färgbehandlingen
Goda G2	• planerar självständigt färgbehandlingen och tar i planeringen av den hänsyn till faktorer kopplade till kundens stil och de för- och efterbehandlingar som krävs vid färgningen• tar hänsyn till hårets och hårbottens kondition vid valet av produkter för färgbehandlingen
Berömliga B3	• planerar självständigt en individuell färgbehandling, tar hänsyn till de för- och efterbehandlingar som krävs vid färgningen och motiverar sina val

	tar hänsyn till hårets och hårbottens kondition samt kundens eventuella allergier vid valet av produkter för färgbehandlingen

Utförande av färgbehandling

Nöjaktiga N1	färgar håret och/eller skägget enligt planen, frågar kunden om hens önskemålfärgar ögonfransar och ögonbryn på ett hygieniskt sätt och formar ögonbrynen på ett sätt som passar kundenanvänder under handledning elementära räkneoperationer som krävs vid färgningen
Goda G2	färgar håret och/eller skägget enligt planen med många olika typer av metoder (som t.ex. slingning, färgning i många nyanser och blekning), tar hänsyn till kundens önskemålfärgar ögonfransar och ögonbryn på ett snyggt och hygieniskt sätt och formar ögonbrynen på ett sätt som passar kundenanvänder de elementära räkneoperationer som krävs vid färgningen
Berömliga B3	färgar håret och/eller skägget med många olika typer av metoder, understödjer kundens egen stil och ser till att skapa en ändamålsenlig klippning och frisyfärgar ögonfransar och ögonbryn och formar ögonbrynen med hänsyn till kundens ansiktsdrag och på ett högkvalitativt sättanvänder och tillämpar de räkneoperationer som krävs vid färgningen

Hårtvätt

Nöjaktiga N1	tvättar håret på det sätt som arbetet kräver
Goda G2	tvättar håret med hänsyn till färgningsmetoden
Berömliga B3	tvättar håret med hänsyn till färgningsmetoden och drar nytta av sin produktkännedom

Kundservice och kundvägledning

Nöjaktiga N1	betjänar kunden på ett vänligt sätt och vägleder kunden i användningen av produkter för hemmabruk
Goda G2	presenterar produkter för hemmabruk för kunden och vägleder honom/henne i hur de används i enlighet med kundens behov

Berömliga B3	• säljer produkter för hemmabruk till kunden och vägleder honom/henne i hur de används i enlighet med kundens behov och rekommenderar mertjänster

Beaktande av hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• förhåller sig positivt till arbetarskydd, undviker risker i arbetet och upprätthåller under handledning funktions- och arbetsförmåga i arbetet• tar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerheten för kunden samt säkerhet och ergonomi i arbetsmiljön och hygien i bekanta situationer
Goda G2	• ansvarar självständigt för säkerheten i sin verksamhet och för att ha sunda livsvanor samt upprätthålla funktions- och arbetsförmågan• tar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerhet, hygien och ergonomi i arbetsmiljön samt för kunden
Berömliga B3	• utvecklar självständigt säkerheten inom verksamheten och mångsidiga tillvägagångssätt för att upprätthålla och främja hälsosamma levnadsvanor samt funktions- och arbetsförmåga• tar självständigt hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet, upprätthåller säkerheten för kunden och säkerhet i arbetsmiljön samt klarar av att tillämpa kunskaperna även i oväntade situationer

Självvärdering och tidsanvändning

Nöjaktiga N1	• utvärderar slutresultatet av färgbehandlingen och det egna arbetet, följer i allmänhet den tid som reserverats för behandlingen.
Goda G2	• utvärderar slutresultatet av färgbehandlingen och det egna arbetet så gott som realistiskt och på eget initiativ, följer den tid som reserverats för behandlingen.
Berömliga B3	• utvärderar slutresultatet av färgbehandlingen och det egna arbetet på ett realistiskt sätt och välgrundat sätt i förhållande till planen, följer den tid som reserverats för behandlingen, utvecklar sitt arbetssätt.

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Behärskande av färgningstekniker

Nöjaktiga N1	• använder sig av olika färgningsmetoder (applicering av färg, avfärgning, olika slingtekniker)
Goda G2	• använder sig av olika färgningstekniker och -metoder på ett sätt som passar kunden
Berömliga B3	• använder sig självständigt av olika färgningstekniker och -metoder på ett sätt som passar kunden och motiverar sina val

Användning av arbetsredskap/-utrustning

Nöjaktiga N1	• använder olika arbetsredskap för färgningen och använder utrustning enligt anvisningarna, arbetar på ett prydligt sätt (skydd av kunden och arbetstagaren)
Goda G2	• använder olika arbetsredskap/typer av utrustning vid färgningen på ett skickligt, prydligt och hygieniskt sätt (skydd av kunden och arbetstagaren)
Berömliga B3	• behärskar användningen av olika arbetsredskap/typer av utrustning vid färgningen och motiverar användningen av dem, arbetar på ett prydligt och hygieniskt sätt (skydd av kunden och arbetstagaren)

Behärskande av användning av produkter

Nöjaktiga N1	• väljer och använder olika färgningsprodukter enligt anvisningarna
Goda G2	• använder produkter med utgångspunkt i den valda färgningsmetoden
Berömliga B3	• behärskar de produkter som används vid färgningen och användningen av dem samt motiverar sina val

Beaktande av hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• följer de givna anvisningarna och förorsakar inte fara i sin verksamhet samt handlar på rätt sätt vid olycksfall samt i risksituationer och hotfulla situationer

	• använder tryggt skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder enligt anvisningarna.
Goda G2	• iakttar arbetsplatsens anvisningar och tar i sitt arbete hänsyn till de övriga medlemmarna i arbetsgemenskapen• säkerställer arbetsredskapens och materialens säkerhet innan användningen, lägger undan trasiga arbetsredskap och lämnar in dem på service.
Berömliga B3	• observerar och identifierar faror i arbetet och rapporterar dessa• bedömer hur väl skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder lämpar sig för det aktuella arbetet.

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Att dra nytta av färglära

Nöjaktiga N1	• tar i sitt arbete hänsyn till allmänna principer inom färglära
Goda G2	• tar i samband med färgbehandlingen hänsyn till allmänna principer inom färglära
Berömliga B3	• tillämpar i samband med färgbehandlingen på ett mångsidigt sätt kunskaper inom färglära

Att dra nytta av kunskaper om hudens och hårets struktur

Nöjaktiga N1	• identifierar olika hårkvaliteter och problem med hårbotten och väljer under handledning färgbehandlingar med utgångspunkt i hårets och hårbottens kondition och känner till produkternas skadliga effekter på hälsan
Goda G2	• väljer rätt färgbehandling med utgångspunkt i hårets och hårbottens kondition och känner till produkternas skadliga effekter på hälsan
Berömliga B3	• drar nytta av sina kunskaper om hudens och hårets struktur i valet av färgbehandling till kunden och kan motivera sina val samt känner till produkternas skadliga effekter på hälsan

Behärskande av grundläggande kunskaper om kemi vid färgning

Nöjaktiga N1	• tar i sitt arbete hänsyn till hur de produkter fungerar som används vid färgningen

	tar i sitt arbete hänsyn till de kemiska reaktionerna hos de vanligaste färgbehandlingarna
Goda G2	tar hänsyn till hur de produkter fungerar som används vid färgningentar i samband med färgbehandlingen hänsyn till de kemiska reaktionerna vid de vanligaste färgbehandlingarna och deras betydelse
Berömliga B3	behärskar de kemiska uppgifterna för de produkter och verksamma ämnen som används vid färgbehandlingen och hur de fungerar samt tar hänsyn till de grundläggande kunskaperna i arbetetkänner till olika kemiska reaktioner vid färgning, blekning och avfärgning och deras påverkan på håret och hårbotten samt tar hänsyn till sina kunskaper i arbetet

Hänsyn till hårmodet

Nöjaktiga N1	tar hänsyn till hårmodet i samband med färgbehandlingen av kundens hår
Goda G2	drar nytta av hårmodet och kundens önskemål vid färgningen av kundens hår
Berömliga B3	anpassar typen av färgning med hänsyn till kundens stil och önskemål

Användning av facktermer

Nöjaktiga N1	använder facktermer vid planeringen av färgbehandlingen
Goda G2	uttrycker den planerade färgbehandlingen i facktermer
Berömliga B3	uttrycker sin plan genom att använda facktermer och berättar om sin plan för kunden på allmänspråk

Informationssökning

Nöjaktiga N1	söker efter information via de vanligaste informationskällorna inom hårbranschen och kan under handledning dra nytta av informationen vid problemlösning

Goda G2	söker efter information i olika fackpublikationer inom hårbranschen och drar nytta av det hen lärt sig vid problemlösning
Berömliga B3	söker efter mångsidig information om färgbehandlingar i olika informationskällor, som exempelvis utbildningar och publikationer samt tillämpar kunskaperna i problematiska kundsituationer

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Lärande och problemlösning

Nöjaktiga N1	skaffar information samt planerar och utvärderar det egna arbetet, men behöver handledning i nya situationer eller vid en förändrad arbetsmiljö
Goda G2	skaffar information, planerar det egna arbetet och utvärderar arbetet under arbetets gång, är villig att lära sig nytt, handlar i enlighet med den återkoppling hen fått, klarar sig på egen hand i föränderliga situationer och då hen ställs inför val
Berömliga B3	söker på eget initiativ efter information, planerar självständigt de uppgifter som hen är ansvarig för och utvärderar resultatet av arbetet samt motiverar sin bedömning, lär sig gärna nya saker, agerar självständigt i olika situationer och använder alternativa tillvägagångssätt, söker efter möjligheter att utvecklas

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1	följer de givna instruktionerna i interaktionssituationer i sin verksamhet, utför de uppgifter som är på hens ansvar, kan fungera tillsammans med olika slags människor i arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna, ber vid behov om hjälp av andra
Goda G2	fungerar i olika interaktionssituationer (t.ex. inom studie- och arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna) på det sätt som situationen kräver, utför noggrant de uppgifter som ligger på hens ansvar och som medlem i gruppen, fungerar tillsammans med olika slags människor i arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna
Berömliga B3	framställer tydligt sina mål och framför konstruktivt olika slags synpunkter, fungerar ansvarsfullt, samarbetsvilligt och jämlikt tillsammans med olika slags människor i arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna stöder och hjälper andra samt beaktar i sitt arbete det följande arbetsskedet och de följande arbetstagarna

Yrkesetik

Nöjaktiga N1	• iakttar givna etiska regler, arbetsplatsavtal och bestämmelser samt tidtabeller• följer givna arbetstider
Goda G2	• iakttar givna etiska regler, avtal och bestämmelser samt tidtabeller• följer givna arbetstider
Berömliga B3	• fungerar i enlighet med studie- och arbetsgemenskapens värderingar, mål, etiska regler, avtal och bestämmelser i föränderliga situationer samt följer tidtabeller• följer givna arbetstider

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• följer säkerhetsanvisningar som getts om arbetet och förorsakar inte fara för sig själv eller andra, använder tryggt arbetsredskap, arbetsmetoder och skyddsutrustning enligt anvisningarna, arbetar i regel ergonomiskt riktigt, känner till tjänsterna inom hälsovården• känner till miljövänliga arbets- och verksamhetsrutiner i samband med hantering och avfallshantering av hårfärgningsprodukter
Goda G2	• följer arbetsplatsens anvisningar och beaktar i sitt arbete säkerheten för medlemmarna i arbetsgemenskapen och kunderna samt i arbetsmiljön, försäkras sig om arbetsredskapens, produkternas och materialens säkerhet, arbetar ergonomiskt riktigt• handlar på ett miljövänligt sätt vid hanteringen av färgningsmedel och avfall
Berömliga B3	• följer arbetsplatsens anvisningar och beaktar i sitt arbete säkerheten för medlemmarna i arbetsgemenskapen och kunderna samt i arbetsmiljön, känner igen och informerar om faror och risker som hen noterat, använder säkra, lämpligt belastande och omväxlande arbetsmetoder och uppmärksammar ergonomin• tar i sin verksamhet hänsyn till de miljövänliga, ekonomiska, sociala och kulturella dimensionerna inom hållbar utveckling

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Färgbehandlingar" i ett yrkesprov genom att visa sin förmåga att utföra färgbehandlingar. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs om möjligt i en professionell miljö och studeranden förutsätts arbeta enligt samma arbetstider som övriga på arbetsplatsen. Om

detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt som möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Färgbehandlingar" utför studeranden uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Arbetsmiljön är en frisörsalong. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala kunnandet framkommer i yrkesprovet. Under yrkesprovet ska studeranden presentera en beskrivning av verksamhetsprocesserna på arbetsplatsen.

Lärare har ansvar för att klarlägga om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare.

Studeringen ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtal. Studerandens utvärdering är i regel skriftlig, men av särskilda skäl kan studeranden ges möjlighet till muntlig utvärdering.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissas sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtal diskuteras studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalen möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Färgbehandlingar" baseras på bedömningen av yrkesprovet.

2.4 Permanentbehandlingar 15 kp

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- planera och utföra på kunden olika permanentbehandlingar av håret
- ta hänsyn till strukturen i klippningen och frisyren vid planeringen av permanentbehandlingen
- utföra de för- och efterbehandlingar som krävs vid permanent
- utföra permanent och rakpermanent av håret
- välja de produkter som ska användas vid permanentbehandlingen och fastställa verkningstider för de ämnen som används
- använda arbetsredskap, tekniker och produkter för permanent
- använda sig av sina kunskaper om ämnenas kemiska egenskaper, verksamma ämnen och hur de fungerar i samband med att permanentbehandlingen utförs
- rekommendera och sälja passande hårvårds- och stylingprodukter för hemmabruk till kunden och ge kunden rådgivning i hur de används
- använda sig av facktermer rörande permanent i arbetet och ett vardagligt språk som kunden förstår
- hantera olika kundservice- och interaktionssituationer
- främja säkerhet och ansvar i arbetet inom sin verksamhet
- upprätthålla hälsosamma levnadsvanor, de mänskliga relationerna i sin närhet samt sin funktions- och arbetsförmåga
- upprätthålla säkerhet, hygien och ergonomi i arbetsmiljön
- känna igen de faror och hälsorisker som är förknippade med arbetet och arbetsmiljön samt förutse och förebygga dessa
- följa god yrkesetik
- ta hänsyn till hållbar utveckling
- tillämpa matematik och naturvetenskap i arbetet
- utvärdera det egna arbetet

Bedömning

Behärskande av arbetsprocessen

Planering av permanentbehandling

Nöjaktiga N1	• planerar permanentbehandlingen med hänsyn till klippningens och frisyrens struktur samt de för- och efterbehandlingar som krävs vid permanentbehandlingen• tar under handledning hänsyn till hårets och hårbottens kondition vid valet av produkter för permanentbehandlingen
Goda G2	• planerar permanentbehandlingen på ett självständigt sätt med hänsyn till klippningens och frisyrens struktur och faktorer kopplade till kundens stil samt de för- och efterbehandlingar som krävs vid permanentbehandlingen

	tar hänsyn till hårets och hårbottens kondition vid valet av produkter för permanentbehandlingen
Berömliga B3	planerar permanentbehandlingen självständigt och med hänsyn till kundens behov samt de för- och efterbehandlingar som krävs för permanenten och motiverar sina valtar hänsyn till hårets och hårbottens kondition samt eventuella allergier vid valet av produkter för permanentbehandlingen

Utförande av permanentbehandlingen

Nöjaktiga N1	utför permanenten eller rakpermanenten enligt planenanvänder under handledning elementära räkneoperationer som krävs vid permanentbehandlingen
Goda G2	utför permanenten eller rakpermanenten av håret på ett självständigt sätt med mångsidiga metoder och på ett sätt som passar kundenanvänder de elementära räkneoperationer som krävs vid permanentbehandlingen
Berömliga B3	utför permanenten självständigt och genom att använda sig av olika möjligheter för att göra kundens hår lockigt eller raktanvänder och tillämpar de elementära räkneoperationer som krävs vid permanentbehandlingen

Kundservice och kundvägledning

Nöjaktiga N1	betjänar kunden på ett vänligt sätt och vägleder kunden i användningen av produkter för hemmabruk
Goda G2	presenterar produkter för hemmabruk för kunden och vägleder hen i hur de används i enlighet med kundens behov
Berömliga B3	säljer produkter för hemmabruk till kunden och vägleder hen i hur de används i enlighet med kundens behov och rekommenderar mertjänster

Beaktande av hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	förhåller sig positivt till arbetarskydd, undviker risker i arbetet och upprätthåller under handledning funktions- och arbetsförmåga i arbetettar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerheten för kunden samt

	säkerhet och ergonomi i arbetsmiljön och hygien i bekanta situationer
Goda G2	ansvarar självständigt för säkerheten i sin verksamhet och för att ha sunda levnadsvanor samt upprätthålla funktions- och arbetsförmågan tar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerhet, hygien och ergonomi i arbetsmiljön samt för kunden
Berömliga B3	utvecklar självständigt säkerheten inom verksamheten och mångsidiga tillvägagångssätt för att upprätthålla och främja hälsosamma levnadsvanor samt funktions- och arbetsförmåga tar självständigt hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet, upprätthåller säkerheten för kunden och säkerhet i arbetsmiljön samt tillämpar kunskaperna även i oväntade situationer

Självvärdering och tidsanvändning

Nöjaktiga N1	utvärderar slutresultatet av permanentbehandlingen av håret samt det egna arbetet, följer i allmänhet den tid som reserverats för behandlingen.
Goda G2	utvärderar slutresultatet av permanentbehandlingen av håret och det egna arbetet så gott som realistiskt och på eget initiativ, följer den tid som reserverats för behandlingen.
Berömliga B3	utvärderar slutresultatet av permanentbehandlingen av håret och det egna arbetet på ett realistiskt och välgrundat sätt i förhållande till planen, följer den tid som reserverats för behandlingen, utvecklar sitt arbetssätt.

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Behärskande av rullningstekniker

Nöjaktiga N1	utför permanenten genom att följa de givna anvisningarna om rullningstekniker rullar permanent med hjälp av grundläggande tekniker och metoder
Goda G2	utför permanent noggrant genom att följa de givna anvisningarna om rullningstekniker tar hänsyn till hårsektionernas storlek och rullar på rätt sätt

	• drar nytta av olika rullningstekniker och -metoder på ett sätt som passar kunden
Berömliga B3	• utför permanent noggrant och självständigt• tar hänsyn hårsektionernas storlek och använder lämplig rullningsteknik samt kan också beskriva varför hen valt just denna metod• använder sig av olika rullningstekniker och -metoder på ett självständigt sätt och ett sätt som passar kunden samt motiverar sina val

Behärskande av användning av arbetsredskap

Nöjaktiga N1	• använder de vanligaste arbetsredskapen inom permanentbehandlingar och väljer rätt storlek på spolarna enligt anvisningarna
Goda G2	• använder rätt arbetsredskap och väljer självständigt rätt storlek på spolar för de lockar som hen vill uppnå
Berömliga B3	• väljer på ett motiverat sätt rätt arbetsredskap för de olika faserna i arbetet under permanentbehandlingen och behärskar användningen av olika spolar och storlek på spolar samt kan förklara sina val

Behärskande av användning av produkter

Nöjaktiga N1	• väljer under handledning produkter och verkningstider för de olika faserna i arbetet under permanentbehandlingen
Goda G2	• väljer självständigt de ämnen som ska användas för permanentbehandlingen och på ett sätt som passar kunden
Berömliga B3	• väljer självständigt de ämnen som ska användas för permanentbehandlingen och på ett sätt som passar kunden samt kan motivera sina val

Beaktande av hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• följer de givna anvisningarna och förorsakar inte fara i sin verksamhet samt handlar på rätt sätt vid olycksfall samt i risksituationer och hotfulla situationer• använder tryggt skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder enligt anvisningarna

Goda G2	• iakttar arbetsplatsens anvisningar och tar i sitt arbete hänsyn till de övriga medlemmarna i arbetsgemenskapen • säkerställer arbetsredskapens och materialens säkerhet innan användningen, lägger undan trasiga arbetsredskap och lämnar in dem på service
Berömliga B3	• observerar och identifierar faror i arbetet och rapporterar dessa • bedömer hur väl skyddsutrustning, arbetsredskap och arbetsmetoder lämpar sig för det aktuella arbetet

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Att dra nytta av kunskaper om hudens och hårets struktur

Nöjaktiga N1	• fastställer hårets och hårbottens kondition och väljer under handledning rätt produkter och känner till produkternas skadliga effekter på hälsan
Goda G2	• väljer rätt produkter med utgångspunkt i hårets och hårbottens kondition och känner till produkternas skadliga effekter på hälsan
Berömliga B3	• drar nytta av sina kunskaper om hudens och hårets struktur i valet av produkter för permanentbehandlingen och motiverar sina val samt känner till produkternas skadliga effekter på hälsan

Behärskande av kemi vid permanent

Nöjaktiga N1	• tar i sitt arbete hänsyn till hur de produkter fungerar kemiskt som används vid permanentbehandlingen
Goda G2	• tar i sitt arbete hänsyn till den kemiska processen vid permanentbehandlingen och hur den påverkar hår och hud
Berömliga B3	• tar i sitt arbete hänsyn till den kemiska processen vid permanentbehandlingen och hur den påverkar hår och hud samt förklarar den förändring av hårets struktur som sker under behandlingen

Hänsyn till stil och hårmode

Nöjaktiga N1	• tar hänsyn till hårmudet vid permanentbehandlingen av kundens hår
Goda G2	• drar nytta av det senaste hårmudet vid permanentbehandlingen av kundens hår

Berömliga B3	• använder det senaste hårmodet vid permanentbehandlingen och tar hänsyn till kundens stil

Behärskande av facktermer

Nöjaktiga N1	• använder centrala facktermer i planeringen av permanenten
Goda G2	• uttrycker planeringen av permanentbehandlingen i facktermer
Berömliga B3	• behärskar användningen av facktermer rörande permanent, men kommunicerar med kunden på ett förståeligt sätt

Informationssökning

Nöjaktiga N1	• söker efter information via de vanligaste informationskällorna inom hårbranschen och kan under handledning dra nytta av informationen vid problemlösning• tar i sitt arbete hänsyn till miljövänliga arbets- och verksamhetsrutiner
Goda G2	• söker efter information i olika fackpublikationer inom hårbranschen och drar nytta av det hen lärt sig vid problemlösning• agerar på ett miljövänligt sätt som främjar en hållbar utveckling
Berömliga B3	• söker på ett mångsidigt sätt efter information om permanent i olika informationskällor inom hårbranschen och använder sig av kunskaperna vid problemlösning i kontakt med kunderna• tar i sin verksamhet hänsyn till de ekonomiska, sociala och kulturella dimensionerna inom hållbar utveckling

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Lärande och problemlösning

Nöjaktiga N1	• skaffar information samt planerar och utvärderar det egna arbetet, men behöver handledning i nya situationer eller vid en förändrad arbetsmiljö
Goda G2	• skaffar information, planerar det egna arbetet och utvärderar arbetet under arbetets gång, är villig att lära sig nytt, handlar i enlighet med den återkoppling hen fått, klarar sig på egen hand i föränderliga situationer och då hen ställs inför val
Berömliga B3	• söker på eget initiativ efter information, planerar självständigt de uppgifter som hen är ansvarig för och utvärderar resultatet av arbetet samt motiverar sin bedömning, lär sig gärna nya saker, agerar självständigt i olika situationer och använder alternativa tillvägagångssätt, söker efter möjligheter att utvecklas

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1	• följer de givna instruktionerna i interaktionssituationer i sin verksamhet, utför de uppgifter som är på hens ansvar, kan fungera tillsammans med olika slags människor i arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna, ber vid behov om hjälp av andra
Goda G2	• fungerar i olika interaktionssituationer (t.ex. inom studie- och arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna) på det sätt som situationen kräver, utför noggrant de uppgifter som ligger på hens ansvar och som medlem i gruppen, fungerar tillsammans med olika slags människor i arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna
Berömliga B3	• framställer tydligt sina mål och framför konstruktivt olika slags synpunkter, fungerar ansvarsfullt, samarbetsvilligt och jämlikt tillsammans med olika slags människor i arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna, stöder och hjälper andra samt beaktar i sitt arbete det följande arbetsskedet och de följande arbetstagarna

Yrkesetik

Nöjaktiga N1	• iakttar givna etiska regler, arbetsplatsavtal och bestämmelser samt tidtabeller• följer givna arbetstider
Goda G2	• iakttar givna etiska regler, avtal och bestämmelser samt tidtabeller• följer givna arbetstider
Berömliga B3	• fungerar i enlighet med studie- och arbetsgemenskapens värderingar, mål, etiska regler, avtal och bestämmelser i föränderliga situationer samt följer tidtabeller• följer givna arbetstider

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• följer de säkerhetsanvisningar som getts rörande arbetet och förorsakar inte fara för sig själv eller andra, använder tryggt arbetsredskap, arbetsmetoder och skyddsutrustning enligt anvisningarna, arbetar i regel ergonomiskt riktigt
Goda G2	• följer arbetsplatsens anvisningar och beaktar i sitt arbete säkerheten för medlemmarna i arbetsgemenskapen och kunderna samt i arbetsmiljön, försäkras sig om arbetsredskapens, produkternas och materialens säkerhet, arbetar ergonomiskt riktigt

Berömliga B3	• följer arbetsplatsens anvisningar och beaktar i sitt arbete säkerheten för medlemmarna i arbetsgemenskapen och kunderna samt i arbetsmiljön, känner igen och informerar om faror och risker som hen noterat, använder säkra, lämpligt belastande och omväxlande arbetsmetoder och uppmärksammar ergonomin

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Permanentbehandlingar" i ett yrkesprov genom att visa sin förmåga att utföra permanentbehandlingar. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs om möjligt i en professionell miljö och studeranden förutsätts arbeta enligt samma arbetstider som övriga på arbetsplatsen. Om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt som möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Permanentbehandlingar" utför studeranden uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Arbetsmiljön är en frisörsalong. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala kunnandet framkommer i yrkesprovet. Under yrkesprovet ska studeranden presentera en beskrivning av verksamhetsprocesserna på arbetsplatsen.

Lärare har ansvar för att klargöra om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeranden ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering är i regel skriftlig, men av särskilda skäl kan studeranden ges möjlighet till muntlig utvärdering.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissas sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Permanentbehandlingar" baseras på bedömningen av yrkesprovet.

2.5 Företagande och företagsverksamhet inom hårbranschen 20 kp

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- fungera i olika arbetsmiljöer och främja arbetshälsa inom arbetsgemenskapen
- agera enligt företagets målsättningar och ta hänsyn till arbetshälsa, arbetarskydd och bestämmelserna i arbetslagstiftningen
- främja säkerhet och ansvar i arbetet inom sin verksamhet
- upprätthålla hälsosamma levnadsvanor, de mänskliga relationerna i sin närhet samt sin funktions- och arbetsförmåga
- upprätthålla en ergonomisk, hälsosam och säker arbetsmiljö
- känna igen de faror och hälsorisker som är förknippade med arbetet och arbetsmiljön samt förutse och förebygga dessa
- uppträda på ett kundorienterat sätt inom företagsverksamheten
- ta hänsyn till företagets kvalitetsmål och en hållbar utveckling
- prissätta, marknadsföra och sälja de tjänster och produkter som företaget tillhandahåller till kunderna
- bedöma sina styrkor och möjligheter som företagare inom hårbranschen och planera sin företagsverksamhet inom yrkesbranschen
- göra lönsamhetsberäkningar för företaget
- främja kostnadseffektiviteten och resultaten inom företaget eller organisationen
- bedöma sina förutsättningar att produktifiera verksamheter inom hårbranschen
- beaktar i sitt arbete konsumenträtt och verksamhetsprinciper inom konsumenthandel
- bygga upp nätverk av experter och utreda möjligheterna att utveckla verksamheten internationellt

Bedömning

Behärskande av arbetsprocessen

Att fungera på arbetet och i arbetsgemenskapen

Nöjaktiga N1	• agerar under handledning på ett sätt som främjar arbetshälsa inom arbetsgemenskapen
Goda G2	• agerar självständigt i sitt arbete för att främja arbetshälsa inom arbetsgemenskapen
Berömliga B3	• agerar på ett sätt som främjar arbetshälsa inom arbetsgemenskapen i sitt arbete och tar reda på företagarens möjligheter att främja densamma

Att upprätthålla relationer med andra och dra nytta av stöd från arbetsgemenskapen

Nöjaktiga N1	• tar stöd av andra i arbetsgemenskapen och ger själv stöd vid behov
Goda G2	• agerar naturligt i samspel med de andra i arbetsgemenskapen
Berömliga B3	• bidrar aktivt och på eget initiativ till arbetsgemenskapen

Beaktande av hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• förhåller sig positivt till arbetarskydd, undviker risker i arbetet och upprätthåller under handledning funktions- och arbetsförmåga i arbetet• tar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerheten för kunden samt säkerhet och ergonomi i arbetsmiljön i bekanta situationer• fungerar initiativrikt och tar hänsyn till kundens behov i strävandet efter att nå sina mål
Goda G2	• ansvarar självständigt för säkerheten i sin verksamhet och för att ha sunda livsvanor samt upprätthålla funktions- och arbetsförmågan• tar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerheten för kunden samt säkerhet och ergonomi i arbetsmiljön• tar hänsyn till kundens behov samt hänsyn till att nå företagets ekonomiska mål
Berömliga B3	• utvecklar självständigt säkerheten inom verksamheten och mångsidiga tillvägagångssätt för att upprätthålla och främja hälsosamma levnadsvanor samt funktions- och arbetsförmåga• tar självständigt hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet, upprätthåller säkerheten för kunden och säkerhet i arbetsmiljön samt tillämpar kunskaperna även i oväntade situationer• handlar målmedvetet och framgångsrikt och främjar bestående kundrelationer och kontinuiteten i verksamheten

Kundservice

Nöjaktiga N1	• lyssnar på sina kunders önskemål och har goda rutiner för kundservice samt agerar på ett ansvarsfullt sätt• handlar under handledning i enlighet med de överenskomna målen för rutiner inom kundservice och hållbar utveckling

Goda G2	• svarar på kundernas individuella önskemål och agerar självständigt i kundservice- och försäljningssituationer• handlar i enlighet med företagets kvalitetsmål och hållbar utveckling
Berömliga B3	• agerar aktivt och flexibelt i olika kundservice- och försäljningssituationer samt bemöter kundgrupper med olika kulturell bakgrund på ett naturligt sätt• handlar i enlighet med företagets kvalitetsmål och hållbar utveckling samt främjar miljövänliga verksamhetsrutiner

Kostnadseffektiv och framgångsrik verksamhet

Nöjaktiga N1	• agerar ekonomiskt med hänsyn till tidsresurserna under olika arbetsprocesser• följer principerna i lagarna om jämställdhet och likabehandling och agerar sakligt tillsammans med människor med annan bakgrund
Goda G2	• agerar kostnadseffektivt och framgångsrikt med hänsyn till tiden och andra tillgängliga resurser• följer principerna i lagarna om jämställdhet och likabehandling och agerar sakligt tillsammans med människor med annan bakgrund
Berömliga B3	• agerar självständigt och kostnadseffektivt och främjar företagets framgång• följer principerna i lagarna om jämställdhet och likabehandling och agerar sakligt tillsammans med människor med annan bakgrund

Marknadsföring och försäljning

Nöjaktiga N1	• planerar marknadsföring för olika målgrupper enligt anvisningarna• diskuterar med kunden om de tjänster och produkter som säljs
Goda G2	• planerar marknadsföring på ett mångsidigt sätt med hänsyn till säsongsmässiga variationer• presenterar och säljer företagets tjänster och produkter vid kontakt med kunderna
Berömliga B3	• planerar marknadsföring på ett kreativt, långsiktigt och målinriktat sätt med hänsyn till olika målgrupper• agerar enligt kundens personliga behov i kundservicesituationer och säljer på ett professionellt sätt företagets mertjänster och produkter

Planering och utvärdering av affärsverksamheten

Nöjaktiga N1	• kommer under handledning fram med en affärsidé och utvärderar styrkorna och utvecklingsbehoven inom den egna verksamheten och det egna arbetet
Goda G2	• kommer fram med en verksamhets- och affärsidé samt centrala tjänstemöjligheter och utvärderar sina möjligheter som företagare
Berömliga B3	• drar på ett djärvt sätt nytta av olika företags verksamhets- och affärsidéer i sitt arbete samt sätter upp utvecklingsmål för sin kompetens inom entreprenörskap

Att göra lönsamhetsberäkningar

Nöjaktiga N1	• gör under handledning uträkningar och gör under handledning beräkningar av faktorer som påverkar lönsamheten• prissätter tjänster och produkter enligt anvisningarna
Goda G2	• gör lönsamhetsberäkningar för yrkesbranschen och drar nytta av expertkällor i uträkningarna• räknar ut den egna arbetsinsatsens andel av kostnaderna för produkten eller tjänsten
Berömliga B3	• gör lönsamhetsberäkningar för hårbranschen och utvärderar hur realistiska de är samt möjligheterna till utlokalisering av de köpta tjänsterna• gör en beräkning av faktorer som påverkar lönsamheten för tjänster och produkter (moms, vinst)

Utvärdering av möjligheterna att produktifiera sina kunskaper

Nöjaktiga N1	• utvärderar produkt- och tjänsteutbudet inom sin yrkesbransch
Goda G2	• skaffar information om konkurrens- och utvecklingsbehovet för produkterna och tjänsterna samt utvärderar olika produktifieringsmöjligheter inom yrkesbranschen
Berömliga B3	• planerar självständigt nya tjänste- och produktifieringsmöjligheter inom yrkesbranschen med utgångspunkt i konkurrenssituationen

Utvärdering av företagsverksamheten inom hårbranschen

Nöjaktiga N1	• samarbetar med företagare inom hårbranschen
Goda G2	• nätverkar med olika yrkesbranscher och drar nytta av de inhämtade kunskaperna
Berömliga B3	• drar nytta av lokala och internationella nätverk inom branschen

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Användning av arbetsmetoder, -redskap och material

Nöjaktiga N1	• använder under handledning vanliga arbetsmetoder, -redskap och material och utnyttjar informationsteknik
Goda G2	• använder olika arbetsmetoder, -redskap och -material och utnyttjar informationsteknik
Berömliga B3	• använder på ett mångsidigt sätt olika arbetsmetoder, -redskap och -material i växelverkan med sin arbetsgemenskap och utnyttjar informationsteknik

Utvärdering av produkternas egenskaper

Nöjaktiga N1	• utvärderar sammansättningen hos, effekterna av och egenskaperna hos hårprodukterna i samband med kundservicen• använder hjälpmedel för elektronisk kommunikation vid sökning av produktinformation och tjänster
Goda G2	• utvärderar på ett mångsidigt sätt innehåll, verksamma ingredienser, styrkor och egenskaper hos hårprodukter samt hur de fungerar i yrket• använder självständigt hjälpmedel för elektronisk kommunikation i de egna produkt- och tjänsteprocesserna.
Berömliga B3	• utvärderar på ett mångsidigt och kritiskt sätt sina kunskaper om egenskaper hos hårprodukter samt hur de fungerar i den egna verksamheten• drar nytta av och använder självständigt och på ett mångsidigt sätt hjälpmedel för elektronisk kommunikation och olika program i de egna produkt- och tjänsteprocesserna.

Beaktande av hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• följer de angivna anvisningarna och förorsakar inte fara i sin verksamhet samt handlar på rätt sätt vid olycksfall samt i risksituationer och hotfulla situationer
Goda G2	• iakttar arbetsplatsens anvisningar och tar i sitt arbete hänsyn till de övriga medlemmarna i arbetsgemenskapen
Berömliga B3	• observerar och identifierar faror i arbetet och rapporterar dessa

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Att följa bestämmelser, verksamhetsprinciper och avtal som rör arbetet

Nöjaktiga N1	• tar reda på reglerna på arbetsplatsen och arbetstagarens och arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter enligt kollektivavtalet och följer dessa• beaktar i sitt arbete konsumentens rättigheter och verksamhetsprinciperna inom konsumenthandeln men behöver tidvis handledning• tar i sitt arbete hänsyn till sina skyldigheter när det gäller arbetarskydd och känner till de viktigaste föreskrifterna inom branschen
Goda G2	• tar reda på reglerna på arbetsplatsen och arbetstagarens och arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter enligt kollektivavtalet och följer dessa• beaktar i sitt arbete konsumentens rättigheter och verksamhetsprinciperna inom konsumenthandeln men• tar i sitt arbete hänsyn till skyldigheterna när det gäller arbetarskydd och den närmaste överordnades arbetarskyddsansvar och föreskrifter samt klarar av att söka upp den information hen behöver
Berömliga B3	• tar reda på reglerna på arbetsplatsen och arbetstagarens och arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter enligt kollektivavtalet och följer dessa• beaktar mångsidigt i sitt arbete konsumentens rättigheter och verksamhetsprinciperna inom konsumenthandeln men behöver tidvis handledning• finner realistiska utvecklingsmål i sitt konsumentkunnande• tar i sitt arbete hänsyn till skyldigheterna när det gäller arbetarskydd, de överordnades arbetarskyddsansvar inom organisationen och följer föreskrifterna i det egna arbetet samt motiverar sitt handlande

Att dra nytta av sina kunskaper om betjäningen av kunderna

Nöjaktiga N1	• skaffar information om gängse praxis och rutiner inom kundservice i hårbranschen• tar i sitt arbete hänsyn till faktorer som påverkar hälsa, säkerhet och konsumentskydd inom hårbranschen (hygien, ergonomi, yrkessjukdomar samt arbetarskydd och produktsäkerhet) samt motiverar sin verksamhet
Goda G2	• drar i sitt arbete nytta av principerna om en kundorienterad verksamhet inom hårbranschen• tar i sitt arbete hänsyn till faktorer som påverkar hälsa, säkerhet och konsumentskydd inom hårbranschen (hygien, ergonomi, yrkessjukdomar samt arbetarskydd och produktsäkerhet)
Berömliga B3	• drar i sitt arbete nytta av etiska verksamhetsprinciper inom hårbranschen (tystnadsplikt, datasekretess)• tar i sitt arbete hänsyn till faktorer som påverkar hälsa, säkerhet och konsumentskydd inom hårbranschen (t.ex. hygien, ergonomi, yrkessjukdomar samt arbetarskydd och produktsäkerhet)

Kvalitativ verksamhet som utövas enligt principer om hållbar utveckling

Nöjaktiga N1	• tar under handledning reda på kvalitetskraven för arbetet och utvärderar lösningar i linje med en hållbar utveckling på företaget
Goda G2	• tar reda på kvalitetskraven för arbetet och utvärderar ekonomiska lösningar i linje med en hållbar utveckling som en konkurrensfördel för företaget
Berömliga B3	• tar reda på kvalitetskraven för arbetet och sätter i samråd med de andra på arbetsplatsen upp kvalitetsmål och handlar i enlighet med dem, utvärderar sociala och ekonomiska lösningar i linje med en hållbar utveckling som en konkurrensfördel för företaget

Marknadsföring och försäljning

Nöjaktiga N1	• tar under handledning reda på grunderna för intern och extern marknadsföring• tar reda på principerna för prissättning av tjänster och produkter inom hårbranschen
Goda G2	• tar självständigt reda på grunderna för intern och extern marknadsföring• tar i sitt arbete hänsyn till faktorer som påverkar prissättningen av tjänster och produkter inom hårbranschen samt ansvarsfrågor

Berömliga B3	• tar reda på grunderna för intern och extern marknadsföring och skaffar aktivt information om marknadsföring för att utveckla den egna yrkeskompetensen och arbetsplatsen• tar i sitt arbete hänsyn till faktorer som påverkar prissättningen av tjänster och produkter inom hårbranschen samt ansvarsfrågor (konsumentskydd, kunskap om produkter, hållbar utveckling) och motiverar sitt handlande med dessa

Att dra nytta av kunskaper om planering och utvärdering av företagsverksamheten

Nöjaktiga N1	• söker under handledning efter information om förutsättningarna för att starta företag (intressentgrupper: myndigheter, finansiärer, konkurrenter, kunder, arbetstagare, importörer)
Goda G2	• söker självständigt efter information om förutsättningarna för att starta företag (intressentgrupper: myndigheter, finansiärer, konkurrenter, kunder, arbetstagare, importörer)
Berömliga B3	• söker på ett mångsidigt sätt efter information om förutsättningarna för att starta företag (intressentgrupper: myndigheter, finansiärer, konkurrenter, kunder, arbetstagare, importörer)

Att göra lönsamhetsberäkningar

Nöjaktiga N1	• söker under handledning efter information om faktorer som påverkar företagets lönsamhet (fasta och rörliga kostnader)
Goda G2	• söker självständigt efter information om faktorer som påverkar företagets lönsamhet (fasta och rörliga kostnader)
Berömliga B3	• söker efter information om faktorer som påverkar företagets lönsamhet och drar nytta av olika intressentgruppers kunskaper

Utvärdering av möjligheterna att produktifiera sina kunskaper

Nöjaktiga N1	• tar reda på tjänstemöjligheterna inom hårbranschen
Goda G2	• tar reda på olika tjänstemöjligheter och produktifieringsmöjligheter inom hårbranschen
Berömliga B3	• tar reda på konkurrensfaktorer och produktifieringsmöjligheter inom hårbranschen i samarbete med intressentgrupper

Utvärdering av företagsverksamheten inom yrkesbranschen

Nöjaktiga N1	tar under handledning reda på typiska samarbetspartner inom hårbranschen
Goda G2	tar självständigt reda på möjligheterna till nätverkande med olika yrkesbranscher
Berömliga B3	känner till de breda möjligheterna till nätverkande med olika yrkesbranscher

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Lärande och problemlösning

Nöjaktiga N1	förstår möjligheterna med livslångt lärande i företagsverksamheten inom hårbranschen
Goda G2	utvecklar sitt arbetssätt med hänsyn till möjligheterna med livslångt lärande i företagsverksamheten inom hårbranschen
Berömliga B3	tillämpar principerna för livslångt lärande i sitt arbetssätt och tar hänsyn till samhällsliga förändringar i företagsverksamheten inom hårbranschen

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1	följer de anvisningar som getts för interaktionssituationer när hen verkar i sin egen inlärnings- eller arbetsgemenskaputför uppgifter som är på hens ansvar men behöver tidvis handledningförstår betydelsen av internationell verksamhet och interaktion bland olika intressentgrupper
Goda G2	fungerar i olika interaktionssituationer (t.ex. inom inlärnings- eller arbetsgemenskapen) på det sätt som situationen kräverutför omsorgsfullt de uppgifter som är på hens ansvar och fungerar tillsammans med olika slags människor i arbetsgemenskapen och gruppensöker efter information om internationell verksamhet inom branschen och drar nytta av det inom olika delområden i den egna verksamheten
Berömliga B3	framställer tydligt sin sak och framför konstruktivt olika slags synpunkter i interaktionssituationer

	• fungerar ansvarsfullt, samarbetsvilligt och jämlikt tillsammans med olika slags människor och som medlem i arbetsgruppen• främjar aktivt och med den egna verksamheten samverkan inom arbetsgemenskapen samt nätverkande nationellt och internationellt

Yrkesetik

Nöjaktiga N1	• förstår värderingsfrågor inom yrkesetiken inom hårbranschen och respekterar tystnadsplikten
Goda G2	• skaffar information om yrkesetik och värderingsfrågor inom hårbranschen och tillämpar denna i kundservicesituationer, respekterar tystnadsplikten
Berömliga B3	• tillämpar yrkesetiken inom hårbranschen i det egna arbetslivet, i mänskliga relationer, i förhållande till miljön, företagsverksamheten och samhället, respekterar tystnadsplikten och datasekretessen i sitt arbete

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• tar i sitt arbete hänsyn till arbetarskydd och känner till de viktigaste föreskrifterna inom branschen
Goda G2	• tar i sitt arbete hänsyn till arbetarskydd och känner till de viktigaste föreskrifterna inom branschen
Berömliga B3	• känner till de överordnades arbetarskyddsansvar inom företagsverksamhet inom yrkesbranschen, följer föreskrifterna i det egna arbetet och motiverar sitt handlande

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Företagande och företagsverksamhet inom hårbranschen" i ett yrkesprov genom att visa sin förmåga att fungera i ett företag i hårbranschen och betjäna kunder. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs om möjligt i en professionell miljö och studeranden förutsätts arbeta enligt samma arbetstider som övriga på arbetsplatsen. Om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt som möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Företagande och företagsverksamhet inom hårbranschen" utför studeranden uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Arbetsmiljön är en frisörsalong. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala kunnandet framkommer i yrkesprovet. Under yrkesprovet ska studeranden presentera en beskrivning av verksamhetsprocesserna på arbetsplatsen.

Lärare har ansvar för att klarlägga om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeranden ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering är i regel skriftlig, men av särskilda skäl kan studeranden ges möjlighet till muntlig utvärdering.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissar sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 - 3 och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Företagande och företagsverksamhet inom hårbranschen" baseras på bedömningen av yrkesprovet.

2.6 Servicehelheter inom vårdbehandlingar och styling, valbar yrkesinriktad examensdel 15 kp

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande kan

- planera olika servicehelheter inom vårdande behandlingar och styling
- dra nytta av sin produktkännedom vid planeringen av servicehelheter inom vårdande behandlingar och styling, sina kunskaper om hårets och hudens anatomi samt om aktuell stil och det senaste modet
- utföra olika spabehandlingar eller vårdande behandlingar i sin helhet på hår, skägg och hårbotten
- utföra olika typer av helheter för hår och skägg
- göra fest- och temafrisyrer på hår av olika längder samt sätta fast olika typer av dekorationer på frisyrerna
- fästa löshår, göra hårförlängningar och rasta
- göra manikyr eller konstnaglar på kunden
- använda de arbetsredskap, tekniker och produkter som krävs för stilhelheterna
- rekommendera och sälja behandlingar för huden, håret och hårbotten och ge kunden vägledning i användning av produkter för hemmabruk
- hantera olika kundservice- och interaktionssituationer
- främja säkerhet och ansvar i arbetet inom sin verksamhet
- upprätthålla hälsosamma levnadsvanor, de mänskliga relationerna i sin närhet samt sin funktions- och arbetsförmåga
- upprätthålla säkerhet, hygien och ergonomi i arbetsmiljön
- känna igen de faror och hälsorisker som är förknippade med arbetet och arbetsmiljön samt förutse och förebygga dessa
- följa god yrkesetik
- utvärdera det egna arbetet

Bedömning

Behärskande av arbetsprocessen

Planering av arbetet

Nöjaktiga N1	• planerar servicehelheter inom behandlingar och styling för kunden
Goda G2	• planerar servicehelheter inom behandlingar och styling för kunden på ett kundorienterat sätt
Berömliga B3	• planerar på ett självständigt sätt en individuell servicehelhet inom behandlingar och styling för kunden och motiverar sina val

Utförande av helhetsstylingen

Nöjaktiga N1	utför servicehelheter inom behandlingar och styling på kunden enligt planen
Goda G2	utför självständigt olika servicehelheter inom behandlingar och styling med hänsyn till kundens önskemål
Berömliga B3	utför mångsidiga servicehelheter inom behandlingar och styling på ett självständigt och kvalitativt sätt

Kundservice och försäljning

Nöjaktiga N1	berättar för kunden om servicehelheter inom behandlingar och styling
Goda G2	presenterar och säljer servicehelheter inom behandlingar och styling åt kunden
Berömliga B3	presenterar och säljer individuella och mångsidiga servicehelheter inom behandlingar och styling åt kunden

Beaktande av hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	agerar på ett säkert sätt, undviker risker i arbetet och upprätthåller under handledning funktions- och arbetsförmåga i arbetettar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerheten för kunden samt säkerhet och ergonomi i arbetsmiljön i bekanta situationer
Goda G2	ansvarar självständigt för säkerheten i sin verksamhet och för att ha sunda livsvanor samt upprätthålla funktions- och arbetsförmågantar hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet samt upprätthåller säkerheten för kunden samt säkerhet och ergonomi i arbetsmiljön
Berömliga B3	utvecklar självständigt säkerheten inom verksamheten och mångsidiga tillvägagångssätt för att upprätthålla och främja hälsosamma levnadsvanor samt funktions- och arbetsförmågatar självständigt hänsyn till säkerhets- och hälsoaspekter i planeringen av det egna arbetet, upprätthåller säkerheten för kunden och säkerhet i arbetsmiljön samt tillämpar kunskaperna även i oväntade situationer

Självvärdering och tidsanvändning

Nöjaktiga N1	• utvärderar slutresultatet av helhetsstylingen och det egna arbetet, följer i allmänhet den tid som reserverats för behandlingen.
Goda G2	• utvärderar slutresultatet av helhetsstylingen och det egna arbetet så gott som realistiskt och på eget initiativ, följer den tid som reserverats för behandlingen.
Berömliga B3	• utvärderar slutresultatet av helhetsstylingen och det egna arbetet på ett realistiskt och välgrundat sätt i förhållande till planen, följer den tid som reserverats för behandlingen, utvecklar sitt arbetsätt.

Behärskande av arbetsmetoder, -redskap och -material

Behärskande av arbetsmetoder

Nöjaktiga N1	• väljer under handledning rätt arbetsmetoder
Goda G2	• väljer lämpliga arbetsmetoder
Berömliga B3	• använder sig av välmotiverade arbetsmetoder med tanke på kunden och service-helheten inom behandlingar och styling

Användning av arbetsredskap och produkter

Nöjaktiga N1	• väljer de nödvändiga arbetsredskapen och produkterna för utförandet av behandlingarna och stylingen
Goda G2	• använder på ett självständigt sätt de nödvändiga produkterna, arbetsredskapen och utrustningen för behandlingarna och stylingen och i enlighet med kundens behov
Berömliga B3	• använder på ett mångsidigt och självständigt sätt de mest lämpliga produkterna, arbetsredskapen och utrustningen för behandlingarna och stylingen samt motiverar sina val

Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet

Att dra nytta av produktkännedom

Nöjaktiga N1	• drar nytta av sin produktkännedom i planeringen och utförandet av servicehelheter inom behandlingar och styling

Goda G2	• drar på ett självständigt sätt och ett sätt som passar kunden nytta av sina produktkunskaper i servicehelheter inom behandlingar och styling
Berömliga B3	• drar på ett mångsidigt och självständigt sätt nytta av sin produktkännedom i servicehelheter inom behandlingar och styling och motiverar sina val, tar hänsyn till allergier i valet av produkter

Kunskaper om hudens och hårets anatomi

Nöjaktiga N1	• tar hänsyn till hudens och hårets anatomi i planeringen och utförandet av behandlings- och stylinghelheter
Goda G2	• drar nytta av sina kunskaper om hudens och hårets anatomi i planeringen och utförandet av behandlings- och stylinghelheter med hänsyn till i vilket skick kundens hud och hår är
Berömliga B3	• använder sina kunskaper om hudens och håret struktur samt anatomi i utförandet av behandlings- och stylinghelheter med hänsyn till i vilket skick kundens hud och hår är samt motiverar sina val

Hänsyn till stil och hårmode

Nöjaktiga N1	• använder sig av kunskaper om stil och hårmode i planeringen och utförandet av behandlings- och stylinghelheter
Goda G2	• drar nytta av stil och hårmode i utförandet av behandlings- och stylinghelheter med hänsyn till kundens önskemål
Berömliga B3	• använder sig på ett individuellt och mångsidigt sätt av sina kunskaper inom stil och hårmode i utförandet av behandlings- och stylinghelheter samt motiverar sina val

Informationssökning

Nöjaktiga N1	• söker enligt anvisningar information från olika källor till stöd för arbetet
Goda G2	• söker efter mångsidig information från olika källor och använder denna vid problemlösning
Berömliga B3	• söker efter mångsidig information från olika källor, analyserar den på ett realistiskt sätt och använder sig av den vid problemlösning i arbetet

Nyckelkompetenser för livslångt lärande

Lärande och problemlösning

Nöjaktiga N1	• skaffar information samt planerar och utvärderar det egna arbetet, men behöver handledning i nya situationer eller vid en förändrad arbetsmiljö
Goda G2	• skaffar information, planerar det egna arbetet och utvärderar det under arbetets gång, är villig att lära sig nytt, handlar i enlighet med den återkoppling hen fått, klarar sig på egen hand i föränderliga situationer och då hen ställs inför olika val
Berömliga B3	• söker på eget initiativ efter information, planerar självständigt de uppgifter som hen är ansvarig för och utvärderar resultatet av arbetet samt motiverar sin bedömning, lär sig gärna nya saker, agerar självständigt i olika situationer och använder alternativa tillvägagångssätt, söker efter möjligheter att utvecklas

Interaktion och samarbete

Nöjaktiga N1	• följer de givna instruktionerna i interaktionssituationer i sin verksamhet, utför de uppgifter som är på hens ansvar, fungerar tillsammans med olika slags människor i arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna, ber vid behov om hjälp av andra
Goda G2	• fungerar i olika interaktionssituationer (inom studie- och arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna) på det sätt som situationen kräver, utför noggrant de uppgifter som ligger på hens ansvar och har förmågan att samarbeta som medlem i gruppen, fungerar tillsammans med olika människor i arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna
Berömliga B3	• uttrycker tydligt målet och lyfter på ett konstruktivt sätt fram olika synvinklar, agerar på ett ansvarsfullt, samarbetsinriktat och jämställt sätt tillsammans med olika människor i arbetsgemenskapen och i kontakten med kunderna, stödjer och hjälper andra samt tar i sitt arbete hänsyn till följande arbetsskede och arbetstagare

Yrkesetik

Nöjaktiga N1	• iakttar givna etiska regler, arbetsplatsavtal och bestämmelser samt tidtabeller• följer givna arbetstider
Goda G2	• iakttar givna etiska regler, avtal och bestämmelser samt tidtabeller

	• följer givna arbetstider
Berömliga B3	• fungerar i enlighet med studie- och arbetsgemenskapens värderingar, mål, hårbranschens etiska regler, avtal och bestämmelser i föränderliga situationer samt följer tidtabeller• följer givna arbetstider

Hälsa, säkerhet och funktionsförmåga

Nöjaktiga N1	• använder tryggt arbetsredskap, arbetsmetoder och skyddsutrustning enligt anvisningarna, arbetar i regel ergonomiskt riktigt
Goda G2	• försäkrar sig om arbetsredskapens, produkternas och materialens säkerhet, arbetar ergonomiskt riktigt
Berömliga B3	• känner igen och informerar om faror och risker som hen noterat, använder säkra, lämpligt belastande och omväxlande arbetsmetoder och uppmärksammar ergonomin

Sätt att påvisa yrkesskickligheten

Den studerande påvisar sitt kunnande i examensdelen "Servicehelheter inom vårdbehandlingar och styling" i ett yrkesprov genom att visa sin förmåga att utföra vårdande behandlingar och styling av hår och skägg samt olika typer av fest- och temafrisyrer på kunderna. Omfattningen av arbetet ska vara tillräcklig för att det kunnande som påvisas ska täcka de i grunden och läroplanen angivna kraven på yrkesskicklighet. Yrkesprovet utförs om möjligt i en professionell miljö och studeranden förutsätts arbeta enligt samma arbetstider som övriga på arbetsplatsen. Om detta inte går att förverkliga bör yrkesprovet genomföras i en miljö som så långt som möjligt liknar en arbetsplats. Yrkesprovet kan om detta krävs ske på flera arbetsplatser, på skolan eller delvis utföras på en arbetsplats och delvis på skolan.

Beskrivning av yrkesprovet

I yrkesprovet för examensdelen "Servicehelheter inom vårdbehandlingar och styling" utför studeranden uppgifter som är relaterade till de krav på yrkeskunnande som är beskrivna i läroplanen. Arbetsmiljön är en frisörsalong. Under LIA-perioden bekantar sig studeranden med arbetsuppgifterna och har möjlighet att på ett naturligt sätt omsätta sina kunskaper till kunnande i en verklig arbetssituation. Vid yrkesprovet ska studeranden visa att hen behärskar de krav på yrkesskicklighet och det centrala kunnande som examensdelen förutsätter.

Studeranden ska göra upp en plan för yrkesprovet i god tid före yrkesprovets genomförande. I planen ska studeranden beskriva det egna arbetet och hur det centrala

kunnandet framkommer i yrkesprovet. Under yrkesprovet ska studeranden presentera en beskrivning av verksamhetsprocesserna på arbetsplatsen.

Lärare har ansvar för att klargöra om den studerande har inlärningssvårigheter eller andra hinder för att visa sitt kunnande. Dessa bör beaktas då yrkesprovet planeras så att studeranden har möjlighet att påvisa sitt kunnande.

Ansvarsfördelning för planering och genomförande av yrkesprov

Ålands yrkesgymnasium har huvudansvar för planering och genomförande av yrkesprovet. Yrkesgymnasiet har också ansvar för att yrkesrådet får vederbörlig information och att undervisningspersonal och handledare på arbetsplatsen får kunskap om regelverket för yrkesprovet.

Yrkesrådet ska godkänna yrkesprovets utformning. Yrkesrådet ska också övervaka att yrkesprovet sker enligt regelverket. Yrkesrådet behandlar rättelseyrkande över bedömning av yrkesprovet. Yrkesrådets ordförande undertecknar yrkesprovsbetyget.

Lärare har ansvar för att informera den studerande samt arbetsplatsens handledare om yrkesprovet och hur det bedöms. Lärare har ansvar för att yrkesprovet är så utformat att det motsvarar läroplanens mål och kravnivå för kunnande och yrkesskicklighet. Lärare kan neka studeranden rätt att delta i yrkesprovet om läraren bedömer att studerandens kunnande inte ligger på en sådan nivå att studeranden har tillräcklig yrkesskicklighet att avlägga provet med godkänd bedömning. Lärare deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömning av yrkesprovet tillsammans med arbetsplatshandledare.

Arbetsplatsens handledare deltar i planeringen av yrkesprovet. Handledaren har i samråd med läraren ansvar för att studeranden under LIA-perioden uppnår ett sådant kunnande att studeranden klarar yrkesprovets kravnivå. Handledaren deltar i utvärderingssamtalet och beslutar om bedömningen av yrkesprovet tillsammans med läraren.

Studeranden ska inhämta information om de krav på yrkesskicklighet för yrket som beskrivs i läroplanen. Studeranden har ansvar för att tillägna sig den kunskap och det yrkeskunnande som examensdelen kräver. Studeranden ska informera sig om yrkesprovets utformning och bedömningskriterier. Studeranden bestämmer tidpunkt för yrkesprovet tillsammans med ansvarig lärare och arbetsplatsens handledare. Studeranden ska bedöma sitt eget kunnande i en utvärdering och delta i utvärderingssamtalet. Studerandens utvärdering är i regel skriftlig, men av särskilda skäl kan studeranden ges möjlighet till muntlig utvärdering.

Bedömning av yrkesprovet

Lärare och arbetshandledare som bedömer yrkesprovet ska vara sakkunniga inom området. Bedömarna förvissas sig genom frågor att studeranden behärskar den kunskap och har det kunnande som kriterierna förutsätter. Vid bedömningen beaktas studerandens dokumenterade kunnande och kunskaper inom alla centrala delar av examensdelen. Vid utvärderingssamtalet diskuterar studeranden och bedömarna prestationerna. Studeranden har också vid samtalet möjlighet att ge tilläggsinformation.

Läraren och arbetsplatshandledaren tar gemensamt beslut om bedömningen. Bedömningen ges som vitsord enligt skala 1 – 3 och vitsordet ges utifrån de mål och bedömningskriterier som är fastställda för examensdelen.

Bedömarna ska dokumentera och motivera sin bedömning på en fastställd blankett.

Bedömningen av examensdelen "Servicehelheter inom vårdbehandlingar och styling" baseras på bedömningen av yrkesprovet.